

IZVIKA SINGING

IN THE BEAUTY OF FEMALE VOICES

A GUIDE TO OLD TWO-PART SINGING FROM WESTERN SERBIA

ПЕСМА ИЗВИКА

У ЛЕПОТИ ЖЕНСКИХ ГЛАСОВА

ВОДИЧ ЗА СТАРО ДВОГЛАСНО ПЕВАЊЕ У ЗАПАДНОЈ СРБИЈИ

- 1 **MAJKA SINA SA PROZORA ZOVE**
Rada Jovanović and Milojka Gojčić
- 2 **NEMOJ, MILE, PJEVATI KROZ SELO** Miroљub Raketić and Tomka Paunović
- 3 Malina ističe da su svi oni u detinjstvu upijali zvuke pesme izvika / Malina points out that all of them absorbed the sounds of the izvika song in their childhood
- 4 **EJ, DA MI JE, MAJKO, RODE**
Dragan Rosić and Draga Milićević
- 5 **ŠTO VO, JUTROS, MILA NANO**
Rada Jovanović and Milojka Gojčić
- 6 **NEMOJ, MILE, PJEVATI KROZ SELO** Slavenko Karadžić and Malina Stanojević
- 7 **USRED ŠUME, RAVNE GORE**
Draga Milićević and Tomka Paunović
- 8 **MURTENICOM MAGLA VIJE**
Draga Milićević and Milojka Gojčić
- 9 Dragica objašnjava kako je nekada bilo čudno da neko u selu ne zna da peva i igra / Dragica explains that it used to be strange for someone in the village not to know how to sing and dance
- 10 **KAD ZAPJEVAM, GORA ODJEKUJE**
Sreto Nijemčević and Rada Jovanović
- 11 **MURTENICA I BOROVI** Draga Milićević and Tomka Paunović
- 12 Tomka naglašava kako su Draga i ona bliske komšinice i kako rado pevaju izvika u paru / Tomka emphasizes how Draga and she are close neighbors and how they like to sing izvika together
- 13 **O, MOJ MILE, CVEĆE ROSNO**
Dragica Žunić and Miroљub Raketić
- 14 **DOKLE LI JE OVO PRELO ZVATO?**
Draga Milićević and Malina Stanojević

- 15 Dragica se priseća kako ju je majka učila da peva pesmu izvika / Dragica remembers how her mother taught her to sing izvika song
- 16 **ZAPJEVAJ, DE, MOJA SEKO**
Dragica Žunić and Tomka Paunović
- 17 **ZELENI SE ZELEN BOR** Slavenko Karadžić and Malina Stanojević
- 18 **SEĆAŠ LI SE, MILE, DARA**
Draga Milićević and Milojka Gojčić
- 19 Draga govori o odrastanju njenom i Milojkinom uz pesmu izvika, igru, trubačke orkestre itd / Draga talks about her and Milojka's childhood fulfilled with izvika song, dance, brass bands, etc.
- 20 **OJ, MOJ MILE, OJ, DANGUBO MOJA**
Dragica Žunić and Radenko Gordić
- 21 **MOJ ME MILE POLJUBI PA ODE**
Dragan Rosić and Draga Milićević
- 22 **SEJO JELO, NE VARAJ MOMAKA**
Slavenko Karadžić and Malina Stanojević
- 23 **LEPA ZORA ZASPALA POD ORA'**
Draga Milićević and Milojka Gojčić
- 24 Malina govori o pesmi izvika na žetvi i drugim okupljanjima / Malina talks about the izvika song at the harvest and other gatherings
- 25 **JABUKA SE VETRU MOLI** Slavenko Karadžić and Malina Stanojević
- 26 **DVA GOLUBA, DVIJE PTICE**
Dragica Žunić and Miroљub Raketić
- 27 Rada se priseća svadbi na kojima je zapevala pesmu izvika; na jednoj je oduševila goste iz Švajcarske / Rada remembers the weddings where she sang izvika song; on one she delighted guests from Switzerland

- 28 **VITA JELO, GDE SI LADOVALA?**
Sreto Nijemčević and Rada Jovanović
- 29 **ZELEN ORA' RAŠIRIO GRANE**
Slavenko Karadžić and Malina Stanojević
- 30 **IDEM PUTEM, VIJEM SE K'O JELA**
Dragan Rosić and Draga Milićević
- 31 Milojka priča o tome koliko je pesma izvika nekad bila važna, a danas se smatra staromodnom / Milojka talks about how important the izvika song used to be, and today it is considered old-fashioned
- 32 **MURTENICE, PUSTO POLJE**
Dragica Žunić and Radenko Gordić
- 33 **JA NE PJEVAM DA ME ČUJE SELO**
Sreto Nijemčević and Rada Jovanović
- 34 **VESELA SAM, RODILA ME MAJKA**
Rada Jovanović and Milojka Gojčić
- 35 ... Radnu atmosferu je ukrasilo i dobro raspoloženje, humor, pa i lascivne šale... / ... The working atmosphere was also adorned with good mood, humor, and even lascivious jokes...

WMAS
RECORDS

WMAS cd 301

ISBN 978-86-89607-36-9

**IZVIKA SINGING
IN THE BEAUTY OF
FEMALE VOICES**

**ПЕСМА ИЗВИКА
У ЛЕПОТИ ЖЕНСКИХ
ГЛАСОВА**

**IZVIKA
SINGING**

IN THE BEAUTY OF FEMALE VOICES

A GUIDE TO OLD TWO-PART SINGING
FROM WESTERN SERBIA

**ПЕСМА
ИЗВИКА**

У ЛЕПОТИ ЖЕНСКИХ ГЛАСОВА

ВОДИЧ ЗА СТАРО ДВОГЛАСНО ПЕВАЊЕ
У ЗАПАДНОЈ СРБИЈИ

IZVIKA SINGING IN THE BEAUTY OF FEMALE VOICES ПЕСМА ИЗВИКА У ЛЕПОТИ ЖЕНСКИХ ГЛАСОВА

A GUIDE TO OLD TWO-PART SINGING FROM WESTERN SERBIA

ВОДИЧ ЗА СТАРО ДВОГЛАСНО ПЕВАЊЕ У ЗАПАДНОЈ СРБИЈИ

Publisher: **World Music Association of Serbia** ©2021

Representative association in the culture of the Republic of Serbia

worldmusic.org.rs ; etnoulmje@gmail.com

Co-publishers:

Society Izvika Singing, Nova Varoš

Music Information Centre of Serbia – MICS

This publication has been realized exclusively for promotion of Serbia at The World Music Expo Womex 2021-2022 and other promotions of Serbia roots and world music abroad. NOT FOR SALE!

Ова публикација је реализована за потребе представљања Србије на The World Music Expo WOMEX 2021-2022 и осталих представљања традиционалне и world music из Србије у иностранству. Није за продају!

The executive producer of the project: **Oliver Đorđević**, chairman of the Board of World Music Association of Serbia; Editor: **Marija Vitas**, ethnomusicologist, vice-chairman of the Board of WMAS and editor of the magazine „Ethnoulmje”; Consultant: **Bojan Đorđević**.

This publication was realized in cooperation with the **Society for Preservation of Traditional IZVIKA Singing** in Nova Varoš. Our special thanks for his help and support to: **Mrs Dragana Mitrović**, Coordinator of musical art and discography of the Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia, **Mr Mirosljub Raketić-Raketa**, president of the Izvika Singing Society, **Mrs Ana Ilić**, Senior Advisor to the Prime Minister for Creative Industries and Tourism, **Ms Katarina Jakovljević**, Office of the Prime Minister, **Ms Milena Nikitović**, Serbia Creates / Music Sector, platform of the Government of the Republic of Serbia, **Mr Dragoljub Gagričić**, journalist and publicist from Nova Varoš and **Mr Risto Popović**, director of the school „Živko Ljujić” from Nova Varoš.

Graphic design: **Aleksandar Ružičić**

Texts: **Prof. Dr. Dimitrije O. Golemović**, **Marija Vitas** and **Oliver Đorđević**

English translation: **Jelena Ilić** (BEPS Translations), **Đorđe Tomić** and **Marija Vitas**

Illustrations of objects from the Serbian tradition: **Vladimir Bursać**

The front page photo: The izvika singers **Milica Milićević** (born in 1925) from Kućani and **Ruža Popović** (born in 1926) from Gornja Bela Reka near Nova Varoš. Private archive.

Lectors: **Jelena Đorđević** and **Svetlana Mišković**

Recording and audio mastering: **Darko Konstantinović**

Recorded in the school „Živko Ljujić” from Nova Varoš in July 2021.

Book print: **Zlatna knjiga**, Jagodina; CD print: **GDT**, Belgrade

ISBN 978-86-89607-36-9 , WMAS CD 301

This publication contains compilation audio CD. All rights reserved / Прилог уз ову публикацију је компилацијски аудио компакт диск. Ауторска и извођачка права припадају ауторима и извођачима, по закону.

This Guide is published by **World Music Association of Serbia (WMAS)**, a non-profit organization established in 2000 and it gathers admirers of roots and world music. The association has initiated various actions so far, in order to affirm, popularize world/ethno music in Serbia and presentations of the local traditional and world music abroad.

This publication and the project **Serbia at Womex 2021-22** was supported by **The Ministry of Culture and Information** of the Republic of Serbia **Serbia Creates**, Platform of the Government of the Republic of Serbia - serbiacreates.rs **OFPS** - The Organization of Phonogram Producers of Serbia - ofps.org.rs **Ralex Company**, Jagodina/Serbia - ralex.rs

IZVIKA ПЕВАЧИ SINGERS ИЗВИКА

PARTICIPANTS IN THIS PROJECT УЧЕСНИЦИ У ОВОМ ПРОЈЕКТУ

Драга Милићевић (дев. Браловић), рођена 1. фебруара 1951. године у селу Негбина; живи у селу Кућани / **Draga Milićević** (née Bralović), born on February 1, 1951 in the village of Negbina; lives in the village of Kućani

Драгица Жунић (дев. Шаптовић), рођена 17. фебруара 1952. године у селу Висока; живи у Ариљу / **Dragica Žunić** (née Šaptović), born on February 17, 1952 in the village of Visoka; lives in Arilje

Малина Станојевић (дев. Поповић), рођена 5. јуна 1954. године у селу Доња Бела Река, живи у Прибоју / **Malina Stanojević** (née Popović), born on June 5, 1954 in the village of Donja Bela Reka, lives in Priboj

Милојка Гојгић (дев. Браловић), рођена је 27. децембра 1948. године у селу Негбина, живи у селу Кућани / **Milojka Gojgić** (née Bralović), born on December 27, 1948 in the village of Negbina, lives in the village of Kućani

Рада Јовановић (дев. Кузељевић), рођена 24. маја 1946. у селу Стубло; живи у селу Доброселица / **Rada Jovanović** (née Kuzeljević), born on May 24, 1946 in the village of Stublo; lives in the village of Dobroselica

Томка Пауновић (дев. Жунић), рођена 14. маја 1945. године у селу Доња Бела Река, живи у селу Негбина / **Tomka Paunović** (née Žunić), born on May 14, 1945 in the village of Donja Bela Reka, lives in the village of Negbina

Драган Росић, рођен 11. јануара 1960. у селу Вилови, где и живи / **Dragan Rosić**, born on January 11, 1960 in the village of Vilovi, where he lives

Мирољуб Ракетић, рођен 29. марта 1948. у селу Дражевићи, где и живи / **Miroљub Rakeћić**, born on March 29, 1948 in the village of Draževići, where he lives

Раденко Гордић, рођен 15. марта 1953. године у селу Рудоши, где и живи / **Radenko Gordić**, born on March 15, 1953 in the village of Rutoši, where he lives

Славенко Караџић, рођен 25. јануара 1963. године у Прибојској Бањи, где и живи / **Slavenko Karadžić**, born on January 25, 1963 in Pribojska Banja, where he lives

Срето Нијемчевић, рођен 5. марта 1956. године у селу Рудоши, где и живи / **Sreto Nijemčević**, born on March 5, 1956 in the village of Rutoši, where he lives

CONTENT САДРЖАЈ

IZVIKA SINGERS PARTICIPANTS IN THIS PROJECT 3
ПЕВАЧИ ИЗВИКА УЧЕСНИЦИ У ОВОМ ПРОЈЕКТУ

SONGS / ПЕСМЕ 4

FROM THE EDITORIAL TEAM / РЕЧИ УРЕДНИШТВА

IZVIKA (CLAMOR) SINGING by Dimitrije Golemović 10

Песма извика, аутор Димитрије Големовић

A DAY FULL OF SONGS, LAUGHTER AND MEMORIES

(A NOTE ON THIS EDITION) by Marija Vitas 26

Дан саткан од песме, смеха и сећања

(цртица о издању), аутор Марија Витас

CONTACTS / КОНТАКТИ

REGISTER OF ALL WORLD MUSIC ARTISTS FROM SERBIA 59

MUSICIANS FROM SERBIA LIVING AND WORKING ABROAD 65

THE SOCIETY AND FESTIVAL OF IZVIKA SINGING 66

ROOTS AND FOLK MUSIC FESTIVALS 71

WORLD MUSIC FESTIVALS 81

LABELS 83

MANAGEMENT & BOOKING, INSTITUTIONS & ASSOCIATIONS 84

PROMOTERS AND JOURNALISTS 85

RADIO AND INTERNET SHOWS 85

About the publisher 88

SONGS

IZVIKA SINGING IN THE BEAUTY OF FEMALE VOICES

ПЕСМЕ

ПЕСМА ИЗВИКА У ЛЕПОТИ ЖЕНСКИХ ГЛАСОВА

TRACK 1
МАЈКА СИНА СА ПРОЗОРА ЗОВЕ:

Ће си, сине, мајчин разговоре?

Син се мајци од оваца јавља:

Девојка ми на грудима спава.

The son went to the pasture to look after the sheep.
His mother doesn't see him, so she calls him from the house,
wondering where he is.

He replies that the girl is sleeping on his chest.

Singers: Rada Jovanović and Milojka Gojčić

TRACK 2
НЕМОЈ, МИЛЕ, ПЈЕВАТИ КРОЗ СЕЛО,

Чуће, нана, не да ми на прело.

The girl begs Mile not to sing loudly going through the village,
because if her severe mother hears him, she won't let her go to
the prelo (prelo – a kind of village gathering for spinning and socializing).

Singers: Miroljub Raketić and Tomka Paunović

TRACK 4
ЕЈ, ДА МИ ЈЕ, МАЈКО, РОДЕ

Са Златара 'ладне воде.

The girl tells her mother how she longs
for cold water from the Zlatar mountain.

Singers: Dragan Rosić and Draga Milićević

TRACK 5
ШТО 'ВО, ЈУТРОС, МИЛА НАНО

Не буди се Миле рано?

Нит' се буди, нит' говори,

Сигурно га љубав мори.

The girl complains to her mother
that her beloved is nowhere to be found,
fearing that he is probably tormented by love sufferings.

Singers: Rada Jovanović and Milojka Gojčić

TRACK 6
**НЕМОЈ, МИЛЕ,
ПЈЕВАТИ КРОЗ СЕЛО,**

Кад је моје срце невесело.

The girl begs Mile not to sing loudly
going through the village
because she is sad at the moment.

Singers: Slavenko Karadžić and Malina Stanojević

TRACK 7
**УСРЕД ШУМЕ,
РАВНЕ ГОРЕ,**

Заспало је драго моје.

My darling fell asleep in the middle o
f the forest on the mountain.

Singers: Draga Milićević and Tomka Paunović

TRACK 8
МУРТЕНИЦОМ МАГЛА ВИЈЕ

А ја мислим – драго ми је.

The fog is moving along Murtenica,
and I think it's my darling.

Singers: Draga Milićević and Milojka Gojčić

TRACK 10
КАД ЗАПЈЕВАМ, ГОРА ОДЈЕКУЈЕ,

Далеко је Миле, па не чује.

Далеко је моја разонода.

Преко девет леденијех вода.

The mountain echoes from the girl's singing,
but her darling does not hear it,
because he is far away, somewhere,
behind nine cold waters...

Singers: Sreto Nijemčević and Rada Jovanović

TRACK 11
МУРТЕНИЦА И БОРОВИ,

Са мном Миле не говори.
Дођи, Миле, проговори,
Моје срце разговори.

Murtenica massif and pine trees "open" this song in which the girl complains that her sweetheart won't talk to her, but she still calls him for a conversation.

Singers: Draga Milićević and Tomka Paunović

TRACK 13
О, МОЈ МИЛЕ, ЦВЕЋЕ РОСНО,

Ми заједно порастосмо.
Ми заједно порастосмо,
А за љубав не знадосмо.

The girl and the boy have known each other since childhood, but they did not get emotionally close, because they probably did not have the courage to do so. The girl regrets it.

Singers: Dragica Žunić and Miroljub Rakezić

TRACK 14
ДОКЛЕ ЛИ ЈЕ ОВО ПРЕЛО ЗВАТО?

Да л' је моме драгану казато?

The girl wonders if her beloved has been informed about the prelo (prelo – a kind of village gathering for spinning and socializing), because she would probably like to meet him there.

Singers: Draga Milićević and Malina Stanojević

TRACK 16
ЗАПЈЕВАЈ, ДЕ, МОЈА СЕКО,

Упремасе, слуша неко.
Упремасе, слуша Лале,
Ономо је, с' оне стране.

The girl asks her sister to sing loudly so that her beloved, who is somewhere on the other side of the hill, can hear them.

Singers: Dragica Žunić and Tomka Paunović

TRACK 17
ЗЕЛЕНИ СЕ ЗЕЛЕН БОР,

Дођи, Миле, у мој двор.
Дођи, Миле, имаш коме,
Дођи срцу моме.

The green pine tree "open" this song in which the girl invites the boy to come to her house where her heart is waiting for him.

Singers: Slavenko Karadžić and Malina Stanojević

TRACK 18
СЕЂАШ ЛИ СЕ, МИЛЕ, ДАРА,

Пољубаца са Златара?
Много ми је, Миле, жао,
Пољубаца беше мало.

The girl reminds Mile of their kisses on the Zlatar mountain, emphasizing that it was not enough for her.

Singers: Draga Milićević and Milojka Gojčić

TRACK 20
ОЈ, МОЈ МИЛЕ, ОЈ, ДАНГУБО МОЈА,

Не дангуби, кад ја нисам твоја.

The girl tells Mile not to waste time. She does not belong to him.

Singers: Dragica Žunić and Radenko Gordić

TRACK 21
МОЈ МЕ МИЛЕ ПОЉУБИ ПА ОДЕ,

А ја оста к'о риба без воде.

The girl felt like a fish out of water after Mile kissed her and left.

Singers: Dragan Rosić and Draga Milićević

TRACK 22

СЕЈО ЈЕЛО, НЕ ВАРАЈ МОМАКА.

Someone scolds Jela for her infidelity,
asking her to change her behavior.

Singers: Slavenko Karadžić and Malina Stanojević

TRACK 23

ЛЕПА ЗОРА ЗАСПАЛА ПОД ОРА,

Пјесма моја пробудит' је мора.

The boy believes that his singing will waceham ли ceke up Zora,
who fell asleep under a walnut tree.

Singers: Draga Milićević and Milojka Gojčić

TRACK 25

ЈАБУКА СЕ ВЕТРУ МОЛИ,

Да јој гране не поломн.

The apple tree begs the wind not to break its branches.

Singers: Slavenko Karadžić and Malina Stanojević

TRACK 26

ДВА ГОЛУБА, ДВИЈЕ ПТИЦЕ

Полетеле с' Муртенице.

Одлетеше преко Страже,

Стару љубав да потраже.

Two pigeons flew from the Murtenica massif and flew
over the Straža mountain peak to look for old love there.

Singers: Dragica Žunić and Miroljub Raketić

TRACK 28

ВИТА ЈЕЛО, ГДЕ СИ ЛАДОВАЛА?

Ладовала бору под гранама.

Someone asks the fir tree where it rested, and the fir tree answers
that it rested under the branches of a pine tree.

Singers: Sreto Nijemčević and Rada Jovanović

TRACK 29

ЗЕЛЕН ОРА' РАШИРИО ГРАНЕ

К'о девојка косе бреноване.

The green walnut tree spread
its branches like a girl her curly hair.

Singers: Slavenko Karadžić and Malina Stanojević

TRACK 30

ИДЕМ ПУТЕМ, ВИЈЕМ СЕ К'О ЈЕЛА.

The girl walks along the road, moving like a fir tree.

Singers: Dragan Rosić and Draga Milićević

TRACK 32

МУРТЕНИЦЕ, ПУСТО ПОЉЕ,

Пуно туге и невоље.

Пусто поље, тужна гора,

Нема пјесме са Јавора.

The song is about the sad and desolate

Murtenica mountain massif and

the Javor mountain as well from which no song comes.

Singers: Dragica Žunić and Radenko Gordić

TRACK 33

ЈА НЕ ПЈЕВАМ ДА МЕ ЧУЈЕ СЕЛО,

Већ ја пјевам – срце ми весело.

The girl sings because she is happy,

and not because the whole village would hear her.

Singers: Sreto Nijemčević and Rada Jovanović

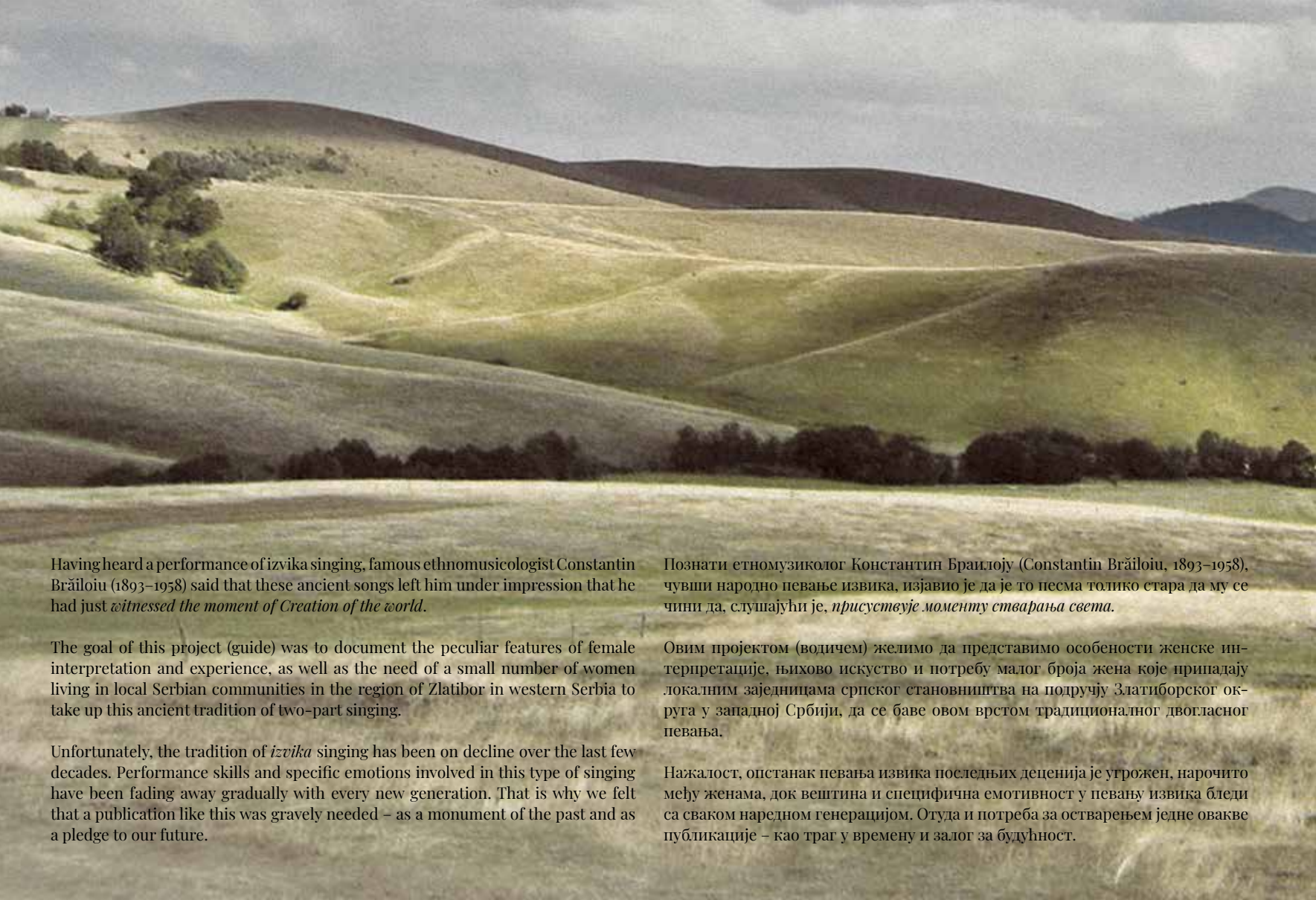
TRACK 34

ВЕСЕЛА САМ, РОДИЛА МЕ МАЈКА,

Поносна сам што сам Србијанка.

The girl is happy and proud to be Serbian.

Singers: Rada Jovanović and Milojka Gojčić

Having heard a performance of *izvika* singing, famous ethnomusicologist Constantin Brăiloiu (1893–1958) said that these ancient songs left him under impression that he had just *witnessed the moment of Creation of the world*.

The goal of this project (guide) was to document the peculiar features of female interpretation and experience, as well as the need of a small number of women living in local Serbian communities in the region of Zlatibor in western Serbia to take up this ancient tradition of two-part singing.

Unfortunately, the tradition of *izvika* singing has been on decline over the last few decades. Performance skills and specific emotions involved in this type of singing have been fading away gradually with every new generation. That is why we felt that a publication like this was gravely needed – as a monument of the past and as a pledge to our future.

Познати етномузиколог Константин Браилоју (Constantin Brăiloiu, 1893–1958), чувши народно певање извика, изјавио је да је то песма толико стара да му се чини да, слушајући је, *присутује моменту стварања света*.

Овим пројектом (водичем) желимо да представимо особености женске интерпретације, њихово искуство и потребу малог броја жена које припадају локалним заједницама српског становништва на подручју Златиборског округа у западној Србији, да се баве овом врстом традиционалног двогласног певања.

Нажалост, опстанак певања извика последњих деценија је угрожен, нарочито међу женама, док вештина и специфична емотивност у певању извика бледи са сваком наредном генерацијом. Отуда и потреба за остварењем једне овакве публикације – као траг у времену и залог за будућност.

A landscape photograph featuring rolling green hills under a cloudy sky. In the foreground, a weathered wooden barn stands on a grassy field. The background shows dark, silhouetted mountains.

FROM THE
EDITORIAL TEAM

РЕЧИ
УРЕДНИШТВА

IZVIKA (CLAMOR) SINGING

ПЕВАЊЕ ИЗВИКА

Introduction

The culture of every nation is determined by numerous different factors and one of the most significant appears to be the place of origin. The population of Serbia is a result of many migrations. The two most important, involving the largest number of people, were the migrations from the region of Dinaric mountains and from Kosovo and Metohija.

The people living in the western parts of Serbia came from the Dinaric region, moving here from the highlands of Herzegovina, Montenegro and Bosnia over a period of more than two centuries. Therefore, it is no surprise that typical Dinaric features are evident in the way of life of the local population, both in their material and spiritual culture. Peasants in the western Serbia are primarily cattle breeders and only then farmers, as they took up farming only after arriving to the new homeland. In their traditional calendar of annual events there are no rites and customs specifically dedicated to land cultivation, which are typical for farming regions, such as lazarice and dodole (as is the case in south-east Serbia, for example), songs that have been an inseparable part of the annual rites since time immemorial. Does that mean that songs of this type do not exist in western Serbia? In spite of their “materialistic inclination”, the peasants still do practice some of these rites (under the slogan: “Who knows why this might be good”), but they do it by proxy, through the Roma performers who received these practices from the Serbs, making these ritual performances an additional source of income.

Traditional folk singing

The shortest description and definition of the folk songs of western Serbia would be that these songs are characteristic for use of two voices. This does not mean that

Увод

Култура једног народа условљена је бројним факторима, међу којима се као кључан јавља његово порекло. Када је у питању Србија, порекло становништва најчешће је условљено бројним миграцијама, а пре свега два која су кључне, будући да су најбројније – динарском и косовско-метохијском.

Порекло становника западне Србије јесте динарско, што значи да га чине људи који су се у периоду од нешто више од два века на ове просторе доселили из тзв. високе Херцеговине, Црне Горе и из Босне. Отуда не чуде типично динарске особине које красе живот овдашњих људи, особине које се могу препознати како на плану материјалне, тако и на плану духовне културе. Сељак у западној Србији првенствено је сточар, а тек онда ратар, будући да је то привређивање које је прихватио тек по доласку у нови завичај. Зато је природно што у његовој традиционалној пракси изостају обреди и обичаји везани за обраду земље, који красе ратарске области, као што су то лазарички, додолски и др. (на пример типични за југоисточну Србију), а уз њих и музика, првенствено песма, будући да је она од памтивека нераздвајни део обреда. Да ли то значи да ових песама нема у западној Србији? Иако по природи „материјалистички одгајан“, сељак на неки начин, ипак, упражњава ове обреде (по оној старој: „Ко зна зашто је то добро“), али он то чини некако посредно, путем Рома, који су их преузели од Срба и наставили да их гаје, пронашавши у њима још један начин зараде.

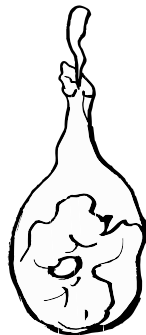
Традиционално народно певање

Ако би постојала потреба за сажетим дефинисањем, али и „обележавањем“ народног певања у западној Србији, то би се, несумњиво, најбоље постигло

Izvika singers.
Illustrated by
Ivan Radović, 2021.

Welcome to Serbia.

HAM

A DELICACY, HIND LEG OF SWINE, SMOKED AND DRIED. DURING THE FIRST WINTER IT WAS SMOKED, AND THEN STASHED AWAY IN A SECRET DRAFTY PLACE, WHERE IT COULD PRESERVE FOR YEARS. THE OLDER THE BETTER.

in western Serbia there are no songs performed using only one voice, but singing of that type is relatively rare and often is not regarded as proper singing.

Tradition of two-part singing in western Serbia includes very old and more recent layers. In this article we will focus on *izvika* songs (clamor singing), one of the oldest forms, leaving more recent developments aside.

Most common name for traditional two-part singing in western Serbia and other regions (Tamnava, Šumadija, various parts of Bosnia and Herzegovina and Montenegro) is *na glas* (loud voice singing). This name has been accepted in ethnomusicological science as an umbrella term referring to all forms of singing that constitute the oldest layer of traditional song, regardless of some minor and major differences. Other descriptive names, such as *izvika* (clamor singing), were interpreted as local names for local forms that constitute a broader tradition of *na glas* singing. Is such interpretation correct? Deeper understanding of the characteristics of singing in western Serbia and above all “listening” to what the

IN WESTERN SERBIA, IZVIKA SONGS ARE ALSO KNOWN AS ZA DVOJE (FOR TWO) SONGS, AS THEY ARE USUALLY PERFORMED BY TWO SINGERS. THE NUMBER OF PERFORMERS IS LIMITED TO TWO PROBABLY BECAUSE OF THE PECULIAR WAY IN WHICH THE SONGS ARE SHAPED, REQUIRING A GOOD GRASP OF THE PERFORMANCE TECHNIQUE AND PRECISE COORDINATION OF VOICES.

истицањем његове особине да је двогласно. Ово наравно, не значи да се у западној Србији не пева и једногласно, али је такав начин певања далеко ређи и најчешће се не сматра певањем у правом смислу те речи.

Двогласно традиционално народно певање у западној Србији, посматрано у односу на време настанка, може се поделити на певање старијег и певање новијег порекла. У складу са темом овог текста, који се бави певањем „извика“ као једним од облика старијег, новији облици певања овог пута ће бити остављени по страни.

За старије двогласно певање у западној Србији, али и далеко шире (Тамнава, Шумадија, разни делови Босне и Херцеговине и Црне Горе) најчешћи назив је певање „на глас“. Отуда не чуди што је он и у етномузиколошкој науци прихваћен као заједнички за све облике певања старијег слоја, без обзира на њихове мање или веће међусобне разлике. Други називи, међу којима је и певање „извика“ (или „из вика“), сматрани су својеврсним провинцијализмима, односно именима за локалне облике певања, као подоблицима певања на глас. А да ли је то тако? Дубље сагледавање карактеристика певања западне Србије, а пре свега „слушање“ онога шта о свом певању кажу певачи, враћа нас на већ поменути поделу песама на оне које то јесу или нису. У јаснијем дефинисању, као несумњиво најзначајнија, истиче се мелопоетска структура песме, где се јасно диференцирају песме силабичног карактера и оне које одликује „испевање“ текста. Тако силабичне песме, у складу са својим карактером, у народу неретко називају „бројеницама“, а тај назив се често спаја с оним који указује на намену песме, „бројеница на свадби и сла-

Costumes in of the Stari Vlah (Old Vlach) region (historical and geographical area in southwestern Serbia), early 20th century. Photo taken from Dragoljub Gagričić's monograph "Nova Varoš from old albums", "Jovan Tomić" Library, Nova Varoš, 2021.

Welcome to Serbia.

ROSEMARY

SPICE HERB, MOSTLY USED IN FISH AND LAMB DISHES. A ROSEMARY TWIG WITH A THREE-COLOR STRIP IS TRADITIONALLY USED TO DECORATE THE GUESTS AS THEY COME TO THE WEDDING. IT IS ATTACHED TO THE LAPEL AND IT SHOWS THAT THE GUEST IS A MEMBER OF THE PARTY. AFTER THE WEDDING, THE ROSEMARY TWIG IS TAKEN HOME AS A FRAGRANT KEEPSAKE OF THE GOOD TIME THE GUESTS HAD AT THE WEDDING.

singers have to say about their craft brings us to a rather strict classification of songs that either do or do not belong to the corpus. A more specific definition would emphasize melodic and poetic structures of the song as most relevant features which differentiate songs of syllabic character from songs characterized by “voicing out”. Syllabic songs are often called “brojenice” (counting songs) by local performers. This generic name is combined with a description of the specific purpose of any given song, “Brojenica for weddings and slava celebrations”, but also “Brojenica for harvest”... It is interesting and worth noting that these songs are closely related to lullabies and other songs for one voice. The verb used to describe performance of these songs is not singing, but counting. It is possible that they are not regarded as proper songs because of their similarity.

Clamor singing

The term *izvika* (clamor singing) is close to *na glas* (loud voice singing). Both terms indicate that performance is loud, as both types of songs are performed outdoors. Clamor singing is typical for the areas of Zlatar and Zlatibor. To a lesser extent it is present in some of the neighboring parts of south-west Serbia. Local performers sometimes call this type of singing *na zateg* (tight singing). Sometimes they may say: “Make it tighter to last longer”. It is interesting that this particular feature and descriptive terminology are present in other parts of western Serbia and Šumadija. For example, in the region of Užice, in addition to *oteže se* (long voicing) they use phrase *kajda izvika* (*kajda* is the local term for melody). This manner of performing and extended tones of the melody are known in Dragačevo as *dugačak*

vi“, али и „жетварска бројеница“... Занимљиво је, а то ваља истаћи, да су по овој својој карактеристици поменуте песме сродне успаванкама и другим једногласним облицима за које народ није говорио да се певају, већ да се „броје“. Да ли је и разлог што се не сматрају правим произашао из те сличности (?), питање је на које тек треба наћи одговор.

Певање „извика“

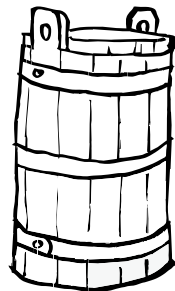
Назив певање *извика* сличан оном – певање *на глас*, могуће је да указује на начин извођења песама који је гласан, што је у складу са тим што се пева на отвореном. Певање „извика“ типично је за области Златара и Златибора, а у извесној мери и суседних крајева југозападне Србије. Такав начин извођења тамошњи певачи називају певањем *на затег*, па кажу: „Затеже се, пева дуже“. Занимљиво је да се ова карактеристика, пропраћена одговарајућом терминологијом, јавља и у облицима певања у другим областима западне Србије и Шумадије. На пример, у ужичком крају, уз израз „отеже се“, каже се још и да се пева „кајдом извика“ (кајда се користи као локални назив за напев песме). Начин извођења, као и структура самог напева, који карактерише појава дугачких издржаних тонова у Драгачеву се назива певањем на „дугачак глас“, за разлику од оног које карактерише „кратак глас“ (глас се користи као локални назив за напев песме).

Извођење песама извика, будући да у њему најчешће учествују два певача, народ у западној Србији именује као певање у *двоје*. Разлог што у овом певању не учествује више певача највероватније је условљен начином на који су песме

Bistrice Brass Band, from the village of Bistrice near Nova Varoš. Musicians are dressed to perform at a wedding party, 1950. Photo from private collection.

Welcome to Serbia.

WOODEN BARREL, KACA

WOODEN BARRELS WERE TREASURED IN THE PAST AND ARE IN HIGH DEMAND TODAY. THE BEST CRAFTSMEN USE HIGH QUALITY WOOD TO MAKE THEM LAST FOR A LONG TIME. THEY ARE USED TO STORE WINE, RAKIJA AND SAUERKRAUT. EVERY GOOD HOUSEHOLD MUST HAVE A WOODEN BARREL.

glas (long voice) as opposed to *kratak glas* (short voice) (*glas* is the local term for the melody of the song).

In western Serbia, *izvika* songs are also known as *za dvoje* (for two) songs, as they are usually performed by two singers. The number of performers is limited to two probably because of the peculiar way in which the songs are shaped, requiring a good grasp of the performance technique and precise coordination of voices. The singers take turns taking breath as the song “must never stop” during the performance.

Singers of *izvika* songs are strictly separated by gender, as is the case in most forms of folk singing. Sometimes a man and a woman can be heard singing together, however the patriarchal customs of south-west Serbia require that singers in such duets belong to the same family. It seems that men perform these songs more frequently, whereas women remain “minority” performers. One explanation is that the women had to give up singing because of the increasing workload at home caused by depopulation in rural areas. Today the female performers of *izvika* songs are making a comeback and they are as good as the best male performers.

DEVELOPED MELODIC VERSES OF THE SONG MAY BE INTRODUCED AND REPEATED AS A WHOLE OR IN PARTS. IN ADDITION TO CONTINUITY OF RHYTHM, THAT IS, ISOCHRONY, ANOTHER CHARACTERISTIC OF THE PERFORMANCE ARE RHYTHMIC PAUSES IN THE FORM OF TONES WITH EXTENDED DURATION.

обликоване, а који захтева добро познавање извођења и међусобног усклађивања гласова, посебно кад је у питању узимање ваздуха, које мора да буде најзменично, јер песма „не сме“ да се прекине током свог трајања.

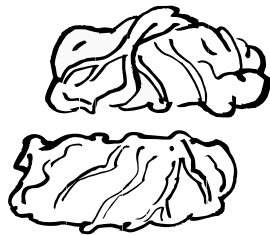
У песмама извика, како је то обичај и код других облика народног певања, певачи су подељени по половима, мада у пракси може да се наиђе и на појаву кад заједно запевају мушкарац и жена, што је у патријархалној средини, каква је југозападна Србија, једино „оправдано“ рођачком везом певача. Мушкарци се јављају као чешћи извођачи ових песама, док су жене у „мањини“ јер су, по једном тумачењу, престале да певају због многобројних обавеза које су се због смањења сеоске популације у великој мери повећале. Данас песме извика изводе и жене, могло би се рећи једнако добро као и мушкарци, а разлог њиховом враћању овом певању треба тражити у његовој све већој популарности. Певање извика, осим по карактеристикама које су истакнуте, може да се посматра и из гледишта карактеристика *текста*, *мелодије*, те *сазвучних особина*.

Када говоримо о особинама текста, у виду треба имати оне које се односе на његов садржај и конструкцију. Песме извика најчешће су лирског садржаја и новијег порекла. Певачи их без икаквог проблема спајају са архаичним напевима, које, сходно традиционалној пракси, користе као својеврсне калупе. Најчешћи стихови текстова песама извика јесу асиметрични десетгерац (X: 4, 6) и симетрични осмерац (VIII: 4, 4). Посматрано са становишта њихове глобалне поетске формације, текстови се ређе јављају као астрофични (стихични), док су најчешће организовани као римовани дистиси. Појава рефрена ретка је у песмама извика, и кад се јави, углавном је кратког трајања, испољен

“Love Food Table” of the villagers of Draževiči in the churchyard in Bistrica near Nova Varoš, 1950. Photo taken from Dragoljub Gagričić’s monograph “Nova Varoš from old albums”, “Jovan Tomić” Library, Nova Varoš, 2021.

Welcome to Serbia.

SARMA

MINCED MEAT AND SPICES ROLLED INTO A SAUERKRAUT LEAF. THE BEST SARMA COMES FROM EARTHWARE DISHES. A GREAT DANGER FOR ONE'S WAISTLINE DURING THE WINTER. INDISPENSABLE PART OF TRADITIONAL MENUS.

It is possible that women are returning to this type of singing because of its growing popularity. In addition to already mentioned features, this type of singing should be examined in respect of characteristic *textual, melodic* and *harmonic features*.

Most important *textual* features are those pertaining to the content and construction of the lines. The lines of *izvika* songs are usually of lyrical nature and relatively recent origin. The singers have no difficulty combining any new lyrics with the archaic tunes which they use as song molds. The most common meters are asymmetrical decameter (X: 4, 6) and symmetrical octometer (VIII: 4, 4). Astrophic lyrics are relatively rare. The most common form used are rhyming couplets. Song refrains are rare, usually short and formed as an exclamation at the end of one melodic and poetic unit, either on the vowel „i“ or as a characteristic exclamation and lowering of voice after „i, koje“.

Constructive textual features determine the specific ways in which the lines of the text are used to develop melodic and poetic units. Developed melodic verses of the song may be introduced and repeated as a whole or in parts. In addition to continuity of rhythm, that is, isochrony, another characteristic of the performance are rhythmic pauses in the form of tones with extended duration. These are primarily linked to caesuras, but they can also spread over an entire melodic verse.

As regards the *melodic features*, this type of singing is characteristic for “limited” tonal “fund” consisting of only a few untempered tones (as opposed to tempered scales used in composed music). This does not mean that the tones used are not stable. Repetition, as one of the key characteristics of this tradition, allowed the tones to “settle” in accordance with the “nature” of music which is organized fol-

као узвици на крајевима мелопоетских целина, како на вокалу „и“, тако и у облику који карактерише комбинација узвика и понирања гласом, на: „и, које!“.

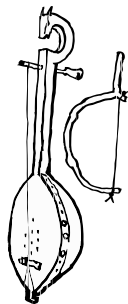
Под конструктивном особином текста подразумевају се начини на који стих учествује у изградњи мелопоетске целине. У песмама izvika, будући да их најчешће одlikuje развијена мелострофа, стих се izlaze, a potom ponavlja, u celini, ili u delovima. Uz ritam koji karakteriše neprekidnost, odnosno izohronost, u ovom pevaњу javlaju se i svojevrsni ritmički zastanci, tj. tonovi dužeг трајања. То је првенствено везано за цезуре, а временом шири се на целу мелострофу.

Када су у питању *мелодијске особине* певања izvika, ваља истаћи да је за њега карактеристичан веома „сиромашан“ тонски „фонд“, састављен од само неколико тонова, који су уз то још и нетемперовани (у смислу неподударања са температуром, која је типична за компоновану музику). То, међутим, не значи да су ови тонови нестабилни. Традиција, са понављањем као својом основном особином, учинила је да се они „учврсте“, а уз то и да искажу своје особине, све у складу с „природом“ саме музике, која је саздана на законитостима напетости и опуштања. Из тог разлога неки тонови поседују стабилност, док су други мање или више нестабилни. Као такви, они исказују потребу да се стабилизују, што се дешава у складу с такозваном тоналом гравитацијом, појавом да више различитих тонова тежи једном од њих, као својеврсном тоналом центру. Тај тонални центар у традиционалној народној музици на нашим просторима јесте, како је већ поменуто, тон у висини финалног тона. Он се, као по правилу, налази на другом ступњу „лестнице“ коју чине тонови

Wedding folk customs in the vicinity of Nova Varoš, 1950s. Photo from private collection.

Welcome to Serbia.

GUSLE

TRADITIONAL SERBIAN INSTRUMENT. THE SOUND OF GUSLE ACCOMPANIED SINGING OF EPIC SONGS AND PRESERVED THE ANCIENT STORIES THROUGH THE CENTURIES. GUSLE PLAYERS KEPT THE NATIONAL SPIRIT ALIVE IN THE TIMES OF HARDSHIP AND FOREIGN OCCUPATION.

lowing the rules of tension and relaxation. Some of the tones remain stable, while others fluctuate as they strive for stability and move ever closer to the point of so-called tonal gravity. Several different tones may move towards the one single that represents the tonal center. The tonal center in the traditional folk music of the region is the final tone which usually sits on the second step of the tonal "ladder" of the entire song. This used to confuse the people with "classical" music education. They were even more confused after realizing that this particular tone is not the only stable tone within this small "tonal system". There is another tone, one second lower – hypophinalis – which also remains stable and can be separated from the finalis by one whole tone or a semitone.

Compared to other old forms of singing in western Serbia, another feature of *izvika* songs that stands out is the increasing intonation which in some cases can go as far as the major third. This is most likely a result of the intensity of this performance and singing with "locked" jaw and "tight throat", but over time this feature took on an aesthetic character of its own and is now intentional.

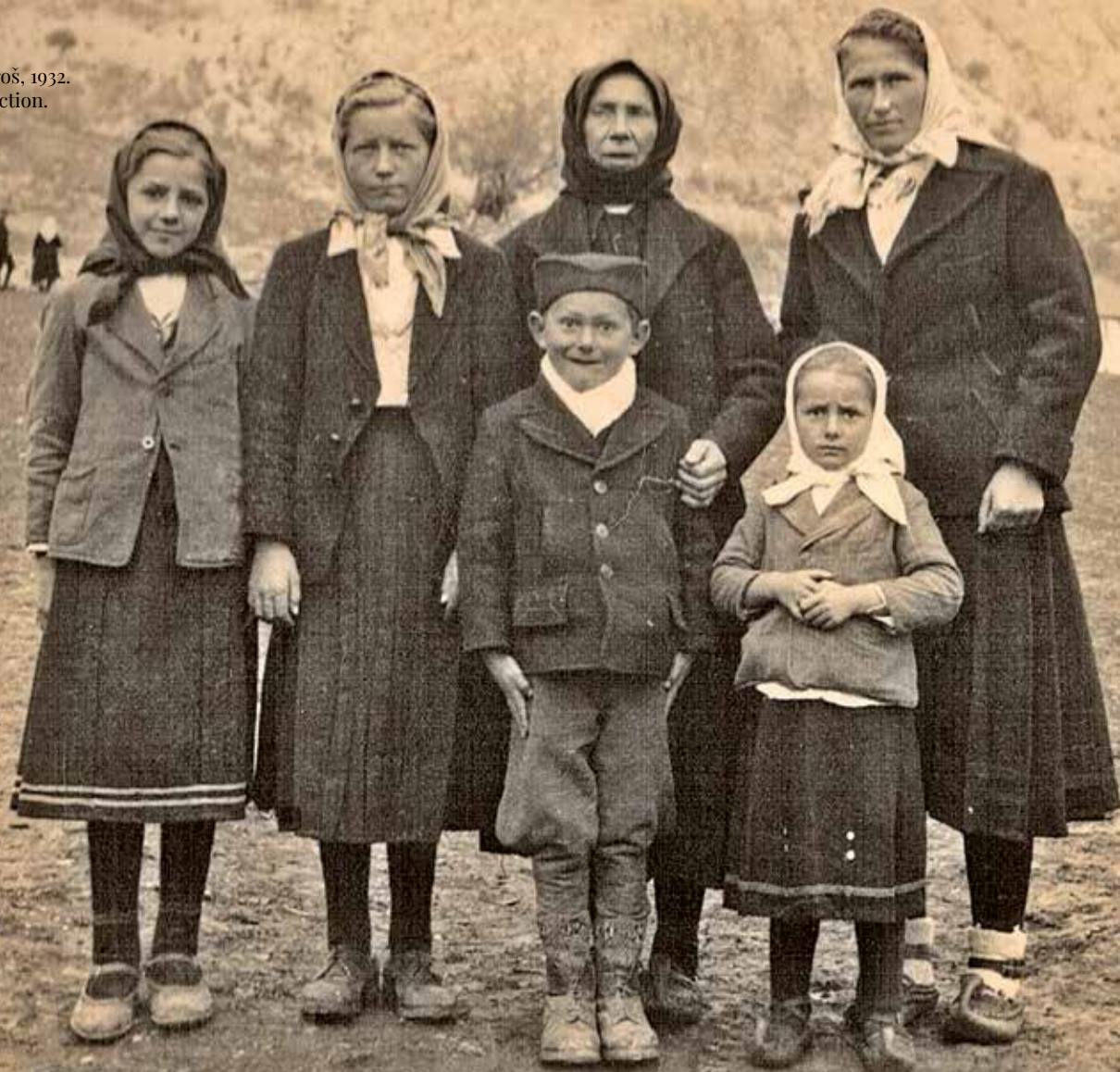
In addition to tones of the melody, other sounds of a different "quality" are also used, namely, those belonging to falsetto register. This is also most likely a result of the high intensity of performance with half-open mouth and "tight" throat. These sounds can be "dependent", occurring in the form of various ornamentations (*appoggiatura* or *acciaccatura*) that are linked to the tones of the melody, or "independent", as additional melodic ornaments, which may include tremolos. They usually do not have a definite pitch, but that is not always the case. Although they are "more natural" to the female voice, falsetto sounds occur in the singing of men as well.

једне песме, што је у прошлости код људи, који су „класично“ музички образовани уносило својеврсну забуну. Та забунa појачавала се када су они постајали свесни и тога да поменути тон није и једини који је стабилан у овом малом „тонском систему“. Уз њега, као стабилан, јавља се и тон за секунду нижи – хипофиналис, без обзира на то да ли је он од финалиса удаљен цео степен или полустепен.

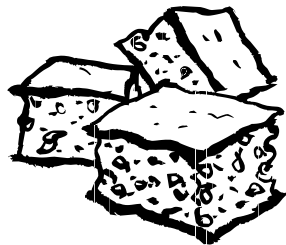
Певање извика поседује и једну специфичност, која га разликује од других облика певања старијег слоја западне Србије, а то је појава подизања (оригиналне) интонације, које у неким песмама иде чак до интервала велике терце. Иако, највероватније, резултира из интензивног начина певања, праћеним извођењем са „укоченом“ вилицом и „стегнутим грлом“, ова особина несумњиво је временом попримила и естетски карактер, односно постала је намерна.

Уз мелодијске тонове у певању извика јављају се и звуци другачијег „квалитета“, типични по томе што припадају фалсетном регистру и највероватније представљају последицу специфичне интерпретације, коју одликује интензиван начин певања, подутворених уста и „стиснутог“ грла. Могу се јавити као „несамостални“, у виду својеврсних украса (предудара и постудара), који су везани за мелодијске тонове, а такође и као „самостални“, односно у склопу различитих мелодијских орнамената, чак и тремела. Иако најчешће немају одређену висину, ови звуци у неким песмама могу и да је имају. Иако су „природнији“ женском гласу, фалсетни звуци се јављају и у певању мушкараца. Уз њих, иако ређе, у певању извика јављају се и звуци који припадају говорном регистру, а чија је појава такође значајна, будући да се налазе на крајевима

Family from Bistrica,
municipality of Nova Varoš, 1932.
Photo from private collection.

Welcome to Serbia.

PROJA

VERY NUTRITIVE CORNBREAD. THE MAIN SERBIAN MEAL FOR CENTURIES, BOTH IN TIMES OF WAR AND PEACE. FOR BEST RESULTS THE CORN MUST BE MILLED IN A WATER-MILL.

Izvika songs sometimes include sounds from the speech register which are usually used to mark the end of a melodic and poetic unit. In most cases these come in the form of an exclamation followed by a descending glissando, which is characteristic for so-called *male* singing in western Serbia (whereas *female* singing uses only exclamations in falsetto register).

As regards the *harmonic properties*, the main interval used is that of a second. To an unaccustomed ear it may sound strange. It is even stranger that in this particular context it comes across as a consonance. In line with what has been said about the properties of the tonal system, it is only natural that these harmonies also carry tension or stability. Therefore, it is also natural that cadence is based on a second consisting of the tones of the *finalis* and *hypofinalis*, as the most stable tones.

In spite of apparent similarity and cohesion within the overall performance, the roles of the voices in this type of singing are different in their respective roles. The lead voice is given more space to demonstrate creativity, usually through slight melodic movements introduced by the lead singer, known as *usjecanje* (cutting in), resulting in harmonies based on an interval of a second. Another interesting issue is the question of relative importance of the lead and the accompanying voice and the “requirements” the singers have to meet. The sing-

određenih melopoetskih целина. Они се ту најчешће јављају у виду узвика, за којим следи силазни глисандо, што у пракси западне Србије означава тзв. мушко певање (за разлику од „женског“, које карактерише само извик коришћењем звука из фалсетног регистра).

SOME CLAIM THAT SINGING LEAD IS MORE DIFFICULT, AS THE LEAD SINGER IS THE ONE WHO HAS TO “CUT IN” OR “DOUBLE” AND CHOOSE THE RIGHT MOMENT TO “MAKE TURNS” TO DIRECT THE PERFORMANCE OF THE SONG. THE LEAD SINGER ALSO HAS TO COORDINATE THE SEQUENCE OF “BREATHING IN ADVANCE”, THAT IS, HOW SINGERS TAKE TURNS TAKING BREATHS.

Кад се у виду имају *сазвучне особине*, певање извика као основни сазвучни интервал има сазвук секунде. Ушима ненавикнутим на њега несумњиво је чудно да се он јавља у певању, а још чудније да несумњиво представља својеврсну консонанцу. У складу са реченим о особинама тонова у систему певања извика, природно је да и сазвуци, од којих су они састављени, у себи носе напетост или стабилност. Отуда је сасвим природно да се каденцира секундом коју чине тонови финалиса и хипофиналиса, будући да су они најстабилнији.

У певању извика гласови, иако их карактерише велика сличност и сливеност, разликују се по својим улогама, па се тако водећи исказује као креативнији, што не резултира неком велико слободом у извођењу, већ више повременим мелодијским покретима које доводи до укрштања гласова („усјецање“) и секундног сазвука као звучне последице. Посебно занимљив јесте проблем везан за значај водећег и пратећег гласа, као и за „захтеве“ које они морају да испуне у певању. По том питању певачи су подељени, тако

Izvika singers **MILOJKA GOJGIĆ** and **RADA JOVANOVIĆ** at the time of recording tracks for this project. Nova Varoš, July 2021.
Author of the photo: Marija Vitas

Welcome to Serbia.

FRAKLIĆ, ČOKANJ

SPECIAL FLASK SHAPED GLASS USED TO SERVE RAKIJA. IT MAKES RAKIJA TASTE BETTER. THE NAME COMES FROM THE WORD "FRAK" AND MEANS A MINUTE TAILCOAT. TAILCOATS WERE TYPICAL FOR GENTLEMEN, BUT THOSE WHO SPENT A LOT OF TIME HOLDING A FRAKLIĆ IN HAND WERE NOT LIKELY TO BEHAVE IN A GENTLEMEN-LIKE MANNER.

ers are divided on this issue. Some claim that singing lead is more difficult, as the lead singer is the one who has to "cut in" or "double" and choose the right moment to "make turns" to direct the performance of the song. The lead singer also has to coordinate the sequence of "breathing in advance", that is, how singers take turns taking breaths. The singers have to take turns because the performance must be loud and continuous.

*

We have examined the problem of teaching of this type of singing on several occasions. In 2017 and 2018, the *Association for Preservation of Traditional Singing IZVIKA* in Nova Varoš organized seminars for those who wanted to learn this type of singing and training for future instructors. In the first year the seminar was attended mostly by local singers. In the second year they were joined by young attendants from several cities in Serbia and the methodology for teaching of this type of singing began to take shape (direct participation and singing with the experienced singers and use of audio and video recordings). The methodology proved to be very successful and was used in the third seminar organized by the Folklore Ensemble "Vila" in Novi Sad towards the end of 2020. This is a good starting point for organized research of *izvika* singing for the purpose of its continued preservation and affirmation.

Prof. Dr. Dimitrije O. Golemović, ethnomusicologist

да неки тврде да је водећем гласу теже да пева, јер „мора да усјеца“, односно „предваја“, а онда и због тога што мора да зна „кад треба да 'скрене' гласом“, да би обликовао извођење песме. У свом делану, водећи певач координира и „предисање“, тј. узимање ваздуха, које мора да буде наизменично, јер је основни принцип код певања из вика да се пева непрекидно.

*

Са проблемом учења певања извика сусрели смо се неколико пута. Тако су 2017. и 2018. године у организацији *Друштва за неговоње традиционалног певања ИЗВИКА*, у Новој Вароши организована два семинара за оне који су хтели да уче певање извика, односно да се обуче за будуће предаваче. Учеснике семинара чинили су прве године локални певачи, а друге млади из неколико градова у Србији, а на њима се искристалисала одређена методика учења певања извика (директним учешћем у комбинацији са изворним певачима и коришћењем звучних и видео снимака). Она је веома успешно искоришћена и на трећем семинару, који је организовао Фолклорни ансамб „Вила“ из Новог Сада, крајем 2020. године, што је добар почетак за организовано бављење певањем *извика*, у циљу његовог очувања и даље афирмације.

Проф. др Димитрије О. Големовић, етномузиколог

**A DAY FULL OF SONGS,
LAUGHTER AND MEMORIES**

(A NOTE ON THIS EDITION)

**ДАН САТКАН ОД ПЕСМЕ,
СМЕХА И СЕЋАЊА**

(ЦРТИЦА О ИЗДАЊУ)

SONG AS A LIFE

Music is important to many people. As soon as we wake up, we switch on the stereo, turn up the radio, click on a streaming platform link, open a folder with digital albums, play some music driving a car, listen to playlists as we ride buses and elevators, wait in lines with headphones on our heads, listen to background music as we type on the keyboard, attend a concert in the evening... And, if music is your profession, then you listen to even more music, paying more attention, thinking about what you hear, and you write, rehearse, play, sing, and, thus, make listeners happy or sad, or you just irritate them.

Generally speaking, all of that is a way of communicating, sending and receiving messages, an opportunity to take a break or recharge batteries. It is also a form of mimicking or reflecting emotions, moods, needs... At first glance, it may seem that this is how it has always been, in all times and all places. Then you leave **Belgrade**, go on the field work, visit a small town, spend some time with people coming from even smaller places to meet you for scheduled interviews and recording sessions. And they mess up your brain, shake up, expand, and rewire all your previous assumptions. Then you come to realize that communication inside and through songs, the very act of sharing one's life through music, has much broader and deeper meaning, and you return to Belgrade much wiser and more open.

That is how I always feel after field work and research projects or simple chance meetings and conversations with people from small places, especially from rural areas. That is how I felt after spending two summer days in **Nova Varoš** in south-western part of Serbia in 2021.

We arrived on Wednesday, **28th July**, left our luggage in the rooms and immediately went out to meet **Raketa** to have a chat and make arrangements. The next day, in the morning, we visited the Elementary School *Živko Ljujić*. We brought our recording equipment and lots of good will, smiles and energy, knowing that this may take quite some time and focus. Meetings like this give me an immense pleasure, but they can be exhausting. Also, it is never easy to win over regular folks and earn their trust. It takes more effort. There were eleven of them waiting for us – six women and five men. The good thing was that we had met most of them before and even had a close relationship with some of them.

The singers were already waiting for us sitting at classroom desks. In front of them they had cups of coffee, glasses, telephones, shopping bags, purses... And they were singing, of course, one after another or together, presenting the songs as a natural part of their selves. They spontaneously made singing duets, moving from one desk

ПЕСМА КАО ЖИВОТ

Музика је многимима важна. Пробудиш се, активираш музички стуб, одврнеш радио, кликнеш на линк ка стриминг платформи, отвориш фолдер са дигиталним албумом, уђеш у кола, пустиш музику, у аутобусима и лифтовима слушаеш плејлисте, чекаш у реду са слушалицама, пушташ нешто тихо, позадинско, док радиш за компјутером, одеш увече на концерт... Још ако ти је музика професија, онда више и пажљивије слушаеш, размислиш, пишеш, вежбаеш, свираш, певаеш, веселиш се, растужујеш, нервираш друге.

Шире гледано, све то јесте и начин комуникације, слања и примања порука из околине, облик одмора или, пак, давања подстрека свом раду, те вид подржавања или одражавања емоција, расположења, потреба... На први поглед, чини се да је баш тако одувек и свуда било. А онда изађеш из **Београда**, одеш на терен у мало место, па проведеш време са људима из, махом, још мањих места од тог у ком сте се нашли ради заказаних интервјуа и снимања. И ти људи ти узврте све вијуге у мозгу, прошире их и улету изнова. Схватиш и да комуникација у песми и кроз песму, те саживот са музиком може да има много дубље и шире значење. Коначно, вратиш се у Београд мудрији и отворенији.

Тако се ја увек осећам после неког теренског рада, истраживања или, макар, случајне, успутне конверзације са људима из мањих, нарочито сеоских средина. Тако сам се осећала и после два летња дана, проведена **2021.** године у **Новој Вароши**, на југозападу Србије.

Стигли смо у среду, **28. јула**, сместили се у собе у центру насеља и предвече се нашли са **Ракетом**, ради приче и договора. Сутрадан, пре подне, отишли смо у Основну школу *Живко Љујић*. Понели смо опрему за снимање, пуно воље, осмеха и енергије, знајући колико може рад да потраје и какву концентрацију од нас захтева. Огромно је то уживање, али и исцрпљујући посао. Притом, наклоност човека из народа не добија се *на лепе очи*. А њих је тамо било **једанаест** – шест жена и петорица мушкараца. Добра околност је да смо се са већином одраније знали, увелико развивши са појединцима и близак однос.

Певачи су већ седели за клупама у учионици, чекајући нас. Испред њих – шоље кафе, наочаре, телефони, цегери, ташне... Подразумева се да су и певали, наизменично или унакрсно, износећи песму као најприроднији део себе. Подједнако спонтано су се и упаривали, премештајући се од клупе до клупе, приближавајући међусобно главе, хватајући се и за руке, ради веће присности и бољег креирања песме. А док су певали, изгледали су као да воде обичан разговор, на пример: *Комшинка, да ли си скувала ручак? Јесам, идем сад до оваца.*

Bazaar (Čaršija) in Nova Varoš - trade and craft center in the 1970s. Courtesy of Local Museum Nova Varoš.

to another, bringing their heads closer, holding hands for more intimacy and better development of songs. To an outsider they might have seemed as if they were simply discussing usual everyday stuff, for example: *Hey, neighbor, have you prepared your lunch? Oh yes, I am going to tend the sheep now.* Like back in the past, in a village, in the middle of daily work in the fields, for example.

“Harvesting or hoeing... when we would stop for a break, we would sit down and start singing – those who liked to sing together” – **Tomka** said, and **Dragica** confirmed: “When we would go out to collect hay or harvest wheat or go to a party or anywhere, we would all sing. Anyone would sing with anyone else. I used to sing with my brothers, with my father and mother. It was considered a big handicap if someone could not sing or dance. We harvested with sickles and sung harvesting songs. During breaks we would sit around and sing, two people sitting next to each other, male or female, a boy or a girl – we would all sing. And it was like that everywhere.”

A song was a break in the daily work. A song provided entertainment. A song carried a message. People used songs to address other people, to converse, to outwit, to crack jokes, give warnings, tease... The song was a part of life. “My husband and I, we kept singing all the time. We would sit down for a lunch and sing, both of us”, **Rada** said, adding that nowadays they don’t sing as much because of her husband’s poor health.

The singers themselves created and recreated the songs. They used traditional “patterns” for lyrics, melodies, and harmonies, adding something of their own, at least a vignette. A part of one song can be “pasted” into another, becoming its part, at the same disappearing from some other song. Tracks *In the Middle of the Forest, Flat Mountain (Usred šume, ravne gore)* [7] and *What’s with this Morning, my Dear Mother (Što, vo jutros, mila nano)* [5] provide an interesting example. When we recorded the first song in 2014, as a part of another project dedicated to *izvika* singing – **Tomka** and **Draga** finished the song with words: *Nit’ se budi, nit’ govori / Sigurno ga ljubav mori (He neither wakes up, nor speaks / He must be lovesick).* This year, the same singers performed the same song without these two lines. However, these lines can now be heard in the song *What’s with this Morning, my Dear Mother (Što, vo jutros, mila nano)* [5] performed by **Milojka Gojgić** and **Rada Jovanović**, recorded in 2021. Because these are authentic folk singers/creators whose songs are not written down as immutable pieces of music but composed “here and now” using small melopoetic “patterns” which, depending on the message, mood and atmosphere, can be freely added, removed, combined, and varied. However, the final result is not a patchwork! On the contrary, each “new” song is a natural expression of its musical and geographical region.

Као некада на селу, усред посла, у њиви, на пример.

„Желе, копале... Ми изиђемо једну постат што радимо и шједнемо да се одморимо и онда викнемо пјевати – ко с ким може да пјева” – каже **Томка**, а **Драгица** потврђује: „Кад се иде на плаштење, жетву, игранку, било куд, сви певају и сви са сваким певају и сви смо знали са сваким. Ја сам знала да пјевам и са браћом и са оцом и са мајком. Било је глупо у то време када неко у селу не зна да пјева и да игра. Жњемо и пјевамо за жетву, са српом жњемо и станемо, изађемо постат, и ко се код кога задеси да пева, било мушко било женско, било момак било девојка, било човјек – сви смо знали да пјевамо. И свукуда је то тако било.”

THE POINT IS THAT
THIS TRADITION
IS NOT A FIRMLY
FIXED CANON, BUT
IT IS ESTABLISHED
IN LINE WITH THE
MOST NATURAL LAW
ACCORDING TO
WHICH EVEN TWO
PLUM TREES CAN
NEVER BE IDENTICAL
BUT ONLY SIMILAR.

Песма је била предах од посла. Песма је била разонода. Песма је носила поруку. Песмом се обраћало, разговарало, надмудривало, шалило, опомињало, задиркивало... Песма јесте била део живота. Као удах, издах, храна, физички рад, сан... „Мој муж и ја смо увек певали. И кад седнемо да ручамо, запјевамо ја и он.” – каже **Рада**, која са мужем сад већ слабо пева због његовог нарушеног здравља.

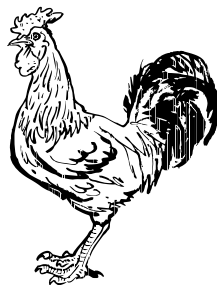
Песме се су стварале и варирале. Користили су се постојећи народни „образци” за стихове, мелодије и сагласја, а многа уста су нешто своје ту додала, макар вињету. Тако је и део једне песме могао да се „прекопира” у другу и сроди са њом, док би из неке треће песме можда нестало. Занимљив је случај са нумерама *Usred šume, ravne gore* [7] и *Što, vo jutros, mila nano* [5]. Када смо првопоменућу снимили 2014. године – у оквиру једног нашег тадашњег пројекта, посвећеног певању *izvika* – **Томка** и **Драга** су песму завршавале стиховима: *Nit’ se budi, nit’ govori / Sigurno ga ljubav mori.* Ове године, исти певачки пар је песму извео без та два завршна стиха. Насупрот томе, иста два стиха су се нашла на крају песме *Što, vo jutros, mila nano* [5], коју смо 2021. снимили у извођењу **Милојке Гојгић** и **Раде Јовановић**.

Јер, то јесу аутентични певачи из народа, чије песме нису записане, неприкосновена ауторска дела, већ целине „овде-и-сада”, састављене од инстинктивно или промишљено изабраних малих мелопоетских „шаблона”, који се у складу са својом поруком, расположењем и атмосфером додају, избацују, комбинују, вари-

Izvika singers **DRAGA MILIĆEVIĆ** and **DRAGAN ROSIĆ** at the time of recording tracks for this project. Nova Varoš, July 2021.
Author of the photo: Marija Vitas

Welcome to Serbia.

ROOSTER

ONCE THE PRIDE OF EVERY VILLAGE YARD AND ALARM CLOCK OF EVERY VILLAGE HOUSEHOLD. TODAY THEY ARE MORE POPULAR IN SOUPS AND POTS. YET, THERE ARE VILLAGES WHERE ROOSTERS STILL GIVE A WAKE UP CALL EVERY MORNING.

The point is that this tradition is not a firmly fixed canon, but it is established in line with the most natural law according to which even two plum trees can never be identical but only similar.

How deeply rooted this type of singing is in the very existence of my interlocutors can be seen from a piece of conversation with **Tomka**, who recorded two songs singing in duet with **Draga**. The two of them are proper celebrities of *izvika* singing, as witnessed by numerous awards at festivals in Serbia. When I asked **Tomka** when the two of them had started singing together, the answer I received was a bit confusing: “We joined our voices... in 2012... They invited us to **Vodice**, there was some event to do with mowing, there were lots of people... We accepted, but we had no idea that it was also a competition and that they will record everything. That is when we started singing.”

It is interesting that my question – *How long have you been singing together?* – both of them interpreted as – *How long have you been performing on stage together?* disregarding several decades of singing together in their village, because that is something that goes without saying. *Izvika* singing is like a mother’s tongue for them, the language they have been using since childhood. They received the songs through umbilical cord, and they have been singing together since they first became neighbors. But that is only natural and as such not worth mentioning. When we cleared that up, **Tomka** added: “We have been singing together for ages. We started out, let me see... I arrived here in ’64, and she arrived soon after. Ever since then, we have been singing whenever we get together or go harvesting or collecting hay or whatever. We are next door neighbors. As **Raketa** has said, we are not together only when we go to sleep (laughter).”

We have published two albums dedicated to *izvika* singing: *Pesma izvika – terenski zapisi* (2015) and *Belenzuka pala s’ neba* (2015). Our latest foray into this endemic form of western Serbia is focusing on female performers, primarily from

raju. Али, резултат оваквог креирања није пачворк! Напротив, свака „нова” песма јесте природни изданак датог музичко-географског поднебља.

Суштина је у томе да традицијом није руководио писани канон, већ онај најприроднији закон, по коме ни два дрвета шљиве не могу бити идентична, већ слична. Колико је песма *извика* усађена у биће мојих саговорника, говори један делић разговора са **Томком**, која је овде, између осталог, снимила две песме у пару са **Драгом**. Њих две су нешто као хит-пар у „бранши” *извика*, што су потврдиле и бројне награде на саборима у Србији. Елем, када сам **Томку** упитала од када њих две заједно певају, добила сам, испрва, збуњујући одговор: „Спојиле смо се... Од 2012... Звали нас у **Водице**, на неко кошење. А ми мислили то сељачка косидба, знаш, моба... Ми отишле, а нисмо znale да је то такмичење и да треба да се снима. Ту смо почеле да пјевамо.”

Занимљивост је у томе што су моје питање – *Од када певате заједно?* – обе схватиле као – *Од када наступате?*, занемарујући сво оно вишедценијско певање у свакодневном животу, јер то је нешто што се подразумева. Само певање *извика* је за њих нешто као матерњи језик, којим говоре од неупамћених дечјих дана. Песма је у њих усађена преко пупчане врпце, а заједно певају од када су постале сусетке. Али, то је за њих тако нормално, па како на то да помисле. Када смо „рашчивијали” ствар, **Томка** је додала: „А, одавно смо ми „нако, кући пјевале. Почеле смо, Бога ми... Ја сам дошла шесет четврте, она је дошла мало касније. Од тада смо све пјевале овако кад се састанемо и кад пођемо на жетву или на плаштење или на неки скуп. Ми смо најближе комшинке. Што каже **Ракета**, једино кад спавамо нисмо заједно (*смех*).”

Песми *извика* смо посветили два албума: *Песма извика – теренски записи* (2015) и *Белензука пала с’ неба* (2015). Наше најновије бављење овим „ендемитом” Западне Србије усмерили смо на женске извођаче из народа, и то највише из нововарошког краја. Жене су данас ретке, мало их је у певањима *извика*. У

Famous izvika singers, sisters Stanika and Borka Manojlović, from Negbina village near Nova Varoš, in the 1940s. Private archive.

Famous izvika singers Milijana Milićević from Kućani and Gordana Čurđić from Nedić, 1970s. Private archive.

the area of Nova Varoš. Female performers are hard to find these days. There are not many of them left in *izvika* singing. Women do not have many opportunities to get away from daily chores and attend festivals and competitions all over Serbia, at least not as many as their male counterparts. Therefore, this project and album aim to celebrate female voice, its specific timbre, lyrics, and the stories it tells. We invited six women to record a variety of duet combinations of their (female) voices, but we also decided to perpetuate them in mixed duets. That is why, we invited five men, as well.

This is a story about Draga, Dragica, Malina, Milojka, Rada, Tomka, Dragan, Miroljub (Raketa), Radenko, Slavenko, and Sreto. We spent together one summer day singing, talking, laughing, and remembering the days that will never come back. The times when there were many more people living in the villages, both young and old, in spite of hardships and difficult life.

“There were so many people in the village, we used to get together to work, to party, to dance and sing” – **Radenko** explained. “We used to sing and dance all night long. I could go from Rutoš to Brezna or Jelača, three hours on foot. And then, we would return home singing all the way back, my friend and I. But, not anymore, that is all gone, people are gone. My village is getting deserted. Houses are being closed down for good.” Something similar is happening with *izvika* singing. This archaic form is still alive, but mostly among elderly people. The young are not taking it over.

“It is sad to think that I am the youngest singer here. I wish I was the oldest!” – said **Slavenko** who is 58.

MOTHER

When you hear your first ten *izvika* songs, you realize they sound similar. The difference is brought by the singers themselves and their specific manner of expression, energy, tone of voice, and consonance, which is especially evident with excellent, distinguished interpreters. However, this still does not mean that their interpretation will make a difference between a jocular topic in relation to love suffering as a topic. Because here, the musical matrix, which is always similar, exhibits its power. That's why I decided to conceive the audio-disc on the basis of messages engraved in verses.

„Every song carries a message, related to an event: mowing, harvesting, or other field works... And mostly related to love between a boy and a girl“ – explained **Raketa**.

My idea was to start this exciting sequence with those songs in which the character of the mother appears and, indirectly, the authority of parents and adults in a

WE SPENT TOGETHER
ONE SUMMER DAY
SINGING, TALKING,
LAUGHING, AND
REMEMBERING THE
DAYS THAT WILL
NEVER COME BACK.
THE TIMES WHEN
THERE WERE MANY
MORE PEOPLE LIVING
IN THE VILLAGES,
BOTH YOUNG AND
OLD, IN SPITE OF
HARDSHIPS AND
DIFFICULT LIFE.

песми, причи, смеху, али и жалу за временима која се никада вратити неће. Оним временима у којима је, без обзира на све животне проблеме и тескобе, било пуно људи на селу, младих и старих.

„Било је то неко време кад је имало народа, имало дружења, прела, сијела, игранки” – објашњава **Radenko** – „Целу ноћ играш, пјеваш. Идеш... Ја из Рутоша одем у Брезну, Јелачу, одем по три сат пешке. А све отуд долази с пјесмом кући, са другаром пјеваш. Али, Бога ми, више нема, изумрло је то све, нема народа. Пусто је село код мене, затварају се куће.”

Слично је и са песмом *izvika*. Ова архаична народна умотворина је и даље витална у народу, али живи међу старијим живљем, јер је млађи људи не преузимају.

„Ја сам, нажалост, најмлађи од свих пјевача овде. А камо среће да сам најстарији!” – рече 58-огодишњи **Slavenko**.

МАЈКА

Кад одслушаш првих десет песама *izvika* у свом животу, схватиш да слично звуче. Разлику доносе сами певачи и њихова специфична експресивност, енергија, боја гласа и сагласја, што посебно долази до изражаја код одличних,

мање–више традиционалном начину живота, који и даље воде, жене не отварају себи довољно простора ка „бегу” од свакодневних обавеза, па тако ни ка могућности одласка на саборе и такмичења широм Србије, као што то у многу већој мери чине мушкарци са села. Стога овај наш пројекат и албум славе пре свега женски *глас*, како у самом звуку, тако и у стиховима и причама. Окупили смо шест жена, да бисмо забележили различите дуетске комбинације њихових (женских) вокала, али смо се одлучили да их овековечимо и у оквиру мешовитих парова. Из тог разлога смо на снимање позвали и петорицу мушкараца.

Протагонисти приче су: Драга, Драгица, Малина, Милојка, Рада, Томка, Драган, Миролуб (Ракета), Radenko, Slavenko и Sreto. Са њима смо провели тај један летњи дан, у

Izvika singers **SRETO NIJEMČEVIĆ** and **RADA JOVANOVIĆ** at the time of recording tracks for this project. Nova Varoš, July 2021.
Author of the photo: Marija Vitas

Welcome to Serbia.

ČVARCI

PORK CRACKLINGS, IN SERBIA ALSO KNOWN AS "PORK CANDIES". A DELICACY AND VERY POPULAR GOURMET TREAT, IRRESISTIBLE WHILE STILL HOT. IF YOU COME TO SERBIA, MAKE SURE TO GIVE IT A TRY. YOU WILL NOT REGRET IT.

patriarchal society as well. If we imagine a village fair more than half a century ago, where boys and girls were dancing kolo, we should also imagine one of the „super-
visory authorities“ near them.

„A girl and a boy are dancing, and the parents of the girl and the boy are watching from the side, and the boy's parents say: *She is a good, cooperative girl*. Which means she is good for work, housework, fieldwork. So, that was also observed,“ – said **Raketa** – „On the other side, it was important whether she was from a well-off family. It wasn't just: Come on, take my hand and let's go! It was also the case that parents would arrange the wedding, they would *make the choice*, go for the girl, and take her away, without her even seeing the guy before.“

The firm family hierarchy and the indomitable authority of the elderly included the song in its unwritten law on the expected abilities and duties.

„It was embarrassing if a girl *coming of age*, who would soon get married, could not spin wool, knit, weave, embroider, sing... Or, if a girl didn't know how to mourn at someone's funeral, how to cry for the deceased, that was also considered embarrassing. Mothers, grandmothers, aunts, they all sang together, and it was passed down from one generation to another. It was embarrassing not to know how to sing. They worked hard, and the song was perceived as one form of rest and entertainment. We would hoe from top to the bottom of a field, we would get tired, sit down, and start singing. I would place the hoe over my shoulder and hug the person next to me. We would go like that to the beginning of the field, singing all along“ – **Raketa** described picturesquely.

Mother is a very present figure in folk songs, since children used to be the responsibility of mothers, so there was a greater closeness with the mother, which included both tenderness and reverence.

The mother is the main protagonist in the song that opens the album **[1]**. She calls out to her son who's gone to herd the sheep, wondering where he is at that

истакнутих интерпретатора. Међутим, то и даље не значи да ће се у њиховом тумачењу разликовати шаљиви сиже у односу на љубавну патњу као тему. Јер, музичка матрица, која је увек слична, показује своју коначну моћ. Због тога сам и ја одлучила да аудио-диск конципирам на основу порука угравираних у стихове.

„Свака песма има поруку, везано за неки догађај: косидбу, жетву, многе те пољске радове... А највише везано за неку љубав између момка и девојке“ – разложан је **Raketa**.

Идеја ми је била да овај узбудљиви низ отпочнем оним песмама у којима се појављује лик мајке и, посредно, ауторитет родитеља и одраслих особа у једном патријархалном друштву. Ако замислимо ваљар у селу од пре више од пола века, на ком се момци и девојке хватају у коло, треба да замислимо у њиховој близини и неког од „надзорних органа“.

„Девојка и момак играју, а родитељи девојачки и момачки са стране гледају, па каже: *Добра је, задружна девојка*. Добра за рад, кућне послове, пољске послове. Значи, и то се гледало“ – наглашава **Raketa** – „Гледало се, с друге стране, да ли је из неке имућније породице. Није то било: ајде за руку и одосмо! Дешавало се и да родитељи уговарају девојку, *бегенишу*, поћу за девојку, узму је отуд и воде је, а да она није никад ни видела момка дотад.“

Чврста породична хијерархија и непољубиви ауторитет старијих чланова породице укључивао је и саму песму у свој неписани закон о очекиваним способностима и дужностима.

„Било је срамота да девојка која *пристиже*, која је удавача, да не зна да преде, плете, тка, везе, пјева... На крају, девојка које није знала на сахрани некеме да нариче, да кука за покојником, то је исто била срамота. Мајке, бабе, стрине, ујне, сви су певали у пару и то се преносило с колена на колена. Срамота је било не знати пјевати. Радило се, а пјесма се доживљавала као један вид одмо-

Women of the Stari Vlah (Old Vlach) region, southwestern Serbia, in the 1970s. Photo taken from Dragoljub Gagrčić's monograph "Nova Varoš from old albums", Jovan Tomić Library, Nova Varoš, 2021.

moment. She then receives the information from her son that his girlfriend is „sleeping“ on his chest. We imagine sheep lazing around the pasture, and him taking the opportunity to „laze around“ with his loved one in the shade of a tree. The image of a mother also appears in the verses that bring the story from a girl's point of view. In one song, a girl speaks to a boy begging him to stop singing so loudly, because her strict mother might hear him and forbid her to go to the spinning and weaving gathering (prelo) [2]. Elsewhere, however, a girl (daughter) warmly confides in her mother, as someone who is close and understanding, telling her about how she longs for clean water from Zlatar Mountain [4] or, even more intimately, complains to her mother that her boyfriend is nowhere to be found, so she worries about whether he is troubled by love worries [5].

WOMEN'S „LETTER“

The central part of the disc is given to the most numerous – love songs. Although, the love theme also runs through some of the songs that we have subcategorized under other categories, as in the case of *What's with this Morning, my Dear Mother (Što, vo jutros, mila nano)* [5], where we focused on the image of the mother. Thus, it can be said that our four-part thematic flow on the disk is actually full of permeable boundaries.

In the verses of folk singers – these anonymous creators of verses – we notice a spectrum of love emotions, and in accordance with the concept of our project, songs from the „female angle“ are predominant here.

In one, a girl asks a boy not to sing, because she is crushed by love's suffering [6]. Here again we find an example of the same (initial) verse in two songs – the second case is the aforementioned poem of the same name, in the section about the mother [2]. A maiden's infatuation can be expressed through gently longing feelings [7, 8] or through a longing imbued with a slightly more determined attitude and greater firmness [10], and even through a longing outweighed by a maiden's sharp, more aggressive, challenging attitude like in the poem *Murtenica and Pines (Murtenica i borovi)* [11]. Coincidentally, during those summer days, there was a big fire on Murtenica (the largest massif of Zlatibor Mountain), which engulfed a dense pine forest. Since Draga and Tomka, who sang this song to us, live at the foot of Murtenica, we talked on the set about the horror that was happening near their homes. Fortunately, after much effort and engagement of a large number of firefighters, cars and helicopters, the blaze was localized, and then extinguished, without human casualties. The song can also serve as a space for a girl's more analytical approach to emotional

ра и да се разбије брига. Копамо до дна њиве, уморни смо, сједнемо, зајјевамо, па мотику преко рамена, ја се са неким до мене загрлим, кренемо, идемо и опет пјевамо до почетка њиве“ – сликовит је **Ракета**.

Мајка је врло присутна фигура у народним песмама, будући да су некада деца спадала под мајчину надлежност, па се ту остваривала и већа блискост са мајком, а која је подразумевала, како нежност, тако и страхопоштовање.

Мајка је главни протагониста у песми која отвара албум [1]. Она дозива сина који је отишао да чува овце, интересујући се где је у том тренутку. Од сина потом добија информацију да му девојка „на грудима спава“. Замишљамо како овце пландују на пашњаку, па он за то време користи прилику да у хладу дрвета „пландује“ са вољеном.

Лик мајке се јавља и у стиховима који доносе причу из девојачког угла. У једној се песми девојка обраћа момку, молећи га да престане гласно да пева, јер би могла да га чује њена строга мајка, па да јој забрани да иде на прело [2]. На другим местима, пак, девојка (ћерка) топло се поверава мајци, као неком ко је близак и пун разумевања, говорећи јој о томе како цезне за чистом водом са планине Златар [4] или се, још интимније, жали мајци што јој момка нигде нема, па се брине да ли га то муче љубавне бригае [5].

ЖЕНСКО „ПИСМО“

Централни део диска је дат најбројнијим – љубавним песмама. Притом, љубавна тематика проверава и кроз неке песме, које смо подвели под друге категорије, као у случају *Што, во јутрос, мила nano* [5], где смо светло бацили на лик мајке. Може се, дакле, рећи да је наш четвороделни тематски ток на диску, заправо, пун пропуштањивих граница.

У бисерима певача из народа – тих анонимних креатора стихова – примећујемо спектар љубавних емоција, а у складу са концептом нашег пројекта овде доминирају управо песме из „женског угла“.

У једној девојка тражи од момка да не пева, јер је она смлављена љубавном патњом [6]. Ту опет налазимо пример истог (почетног) стиха у две нумере – други случај је раније поменута истоимена песма, у одељку о мајци [2].

Девојачка заљубљеност може да се искаже кроз нежно чежњива осећања [7, 8] или кроз чежњу прожету нешто одлучнијим ставом и већом чврстином [10], па чак и кроз чежњу надјачану девојачким оштрим, нападнијим, изазивачким ставом у песми *Муртеница и борови* [11]. Иначе, баш тих летњих дана трајао је велики пожар на Муртеници (највећи масив планине Златибор), који је захватио густу борову шуму. Будући да подно Муртенице живе Драга и Томка,

Izvika singers **MIROLJUB RAKETIĆ** and **TOMKA PAUNOVIĆ**
at the time of recording tracks for this project. Nova Varoš, July
2021. Author of the photo: Marija Vitas

intercourse. She addresses a boy regretting that neither he nor she had the courage to approach each other [13].

Apart from the passive questioning of the girl as to whether her loved one has been informed about the scheduled spinning and weaving gathering at which she would like to meet him [14], the poetic spectrum leads to more daring acts in terms of attracting the boy's attention with a song [16], and to even openly provocative, lascivious feminine attitude and latent eroticism [17], which can be understood as a youthful, extrasensory musical and poetic valve, created in a small space of freedom in a patriarchal society, such as, say, herding cattle. The teasing of a boy in one song [18] also contains an element of amusing irony, emphasizing the lucidity and ingenuity of the female protagonist. After we recorded that song, **Draga** started reprimanding **Milojka**, her cousin, instructing her that the sound /i/ should be shortened at the end of the verse. This speaks to the fact that the folk singer has a well-developed consciousness and aesthetic attitude regarding the song and singing.

„When you pronounce /i/, it is better to *turn* it to /e/, because it is difficult to say /i:/ – then you lose the *voice* of that song“ – explains **Draga** in more detail – „Every song that is *dragged* on /i:/ for a long time is shortened to /e/. A lot of letters change in a song, and that's where you shorten it, to that /i/ or /e/ or /o/, it doesn't matter, you shorten it to what's easy for you to say, but to reduce the song. And what *goes* on the /i/ shouldn't be pronounced too long but broken off right away. You can't drag that final /i/ sound.“

I reminded **Draga** of another criticism of hers, directed at a male duo who sang informally in front of the room where we were recording: *Oh, this one has darkened, and this one has lightened.*

„Well, yes, this one has loosened his throat, and the other one has a darker bass, and you can't understand his pronunciation in some parts.“

„They adjust their throats and voices to each other“ – **Raketa** added – „Lest one sing tensely, and the other go normally. When you have a lower voice than your partner, who has a stronger voice, then he has to adjust, so maybe that can make his voice sound tense.“

WHEN THE MIRROR SPARKLES

Let's get back to the love content. In a sort of rejection note [20], a girl explains to Mile that he should not waste time, because she will not be his girlfriend. It cannot be deduced from the verses whether she is not his girlfriend at her own will, because she does not love him, or because her hand in marriage has been promised to someone else by her parents, so she has become „someone else's“,

THE SONG CAN ALSO SERVE AS A SPACE FOR A GIRL'S MORE ANALYTICAL APPROACH TO EMOTIONAL INTERCOURSE. SHE ADDRESSES A BOY REGRETTING THAT NEITHER HE NOR SHE HAD THE COURAGE TO APPROACH EACH OTHER.

[16], па и ка отворено изазивачком, ласцивном женском ставу и латентној еротици [17], што може да се схвати као младалачки, натчулни музичко-поетски вентил, настао у малом простору слободе у патријархалном друштву, какав је, рецимо, чување стоке. Чикање момка у једној песми [18] садржи и елемент забавне ироније, наглашавајући луцидност и довитљивост женског протагонисте. Након што смо снимили ту песму, **Draga** је почела да грди **Milojku**, своју сестру од стрица, опомињући је да глас *И* на крају строфе треба да скрати. То говори о чињеници да народни певач и те како има развијену свест и естетски став у вези са песмом и певањем.

„Кад изговараш на *И*, боље је *окренути* на *Е*, јер тешко је рећи *И* – онда губиш глас те песме“ – објашњава ми **Draga** детаљније – „Свака се песма, која дуго се *вуче* на *И*, скраћује на *Е*. Доста се слова мења у песми, и ту је скратиш, на то *И* или *Е* или *О*, није битно, скратиш га како ти је лако изговорит', ал' да сведеш песму. А и ово што *иде* на *И*, не треба дуго да се каже, него да се прекине одма'. Не можеш то крајње *И* да вучеш.“

Подсетила сам **Dragu** на још једну њену критику, усмерену на мушки пар, који је неформално запевао испред просторије где смо снимали: *Јао, овај је затамнио, а овај је осветлио.*

„Па, да, овај један је пустио грло, а онај други бубња онако тамније и на њему се не разуми оно крупније кад изговара, шта је рек'о.“

које су нам и отпевале ову песму, попричали смо на снимању и о страхоти која се дешава у близини њихових домова. Срећом, након много труда и ангажовања великог броја ватрогасаца, кола и хеликоптера, стихија је локализована, па докрајчена, без људских жртава.

Песма може да послужи и као простор за девојчин аналитичнији приступ емотивном односу. Она се момку обраћа жалећи што ни он ни она нису имали храбрости да приђу једно другом [13].

Осим пасивне запитаности девојке у вези са тим да ли је њен вољени информисан о за-казаном сеоском прелу, на ком би она воле-ла да га сретне [14], песничка лепеза води ка већој девојачкој предумљивости, у смис-лу привлачења момкове пажње песмом

Weavers from Kukača, Murtenica area in the 1970s. Photo taken from Dragoljub Gagričić's monograph "Nova Varoš from old albums", "Jovan Tomić" Library, Nova Varoš, 2021.

Welcome to Serbia.

ŠAJKAČA

TRADITIONAL SERBIAN HEADWARE MADE OF FELT. IT PROTECTS HEAD FROM SUN AND WIND, RAIN AND SNOW. PRIDE OF EVERY HOUSEHOLDER.

and can no longer „belong“ to him. The question of free choice used to be a very tricky subject.

„The elders of the family would come to a village“ – says **Malina** – „and then they meet a shepherd or an elderly person: *God bless you, are there any girls of marriageable age here?* And the person would deliberate a bit and then say: *You see that house down there, there's one girl there, but they're kind of slow, and you see that white house over there, there you should go.* Because everything was being questioned. As a friend of mine says: *When an elderly village woman directs you towards a house, she can't miss!*“

Songs can also refer to an insufficiently satisfied love yearning. In one song, a girl complains that a boy kissed her and left, and she is „like a fish without water“ [21]. In two tracks, a girl is not the main protagonist, but the song is set from a hinted or clear male angle. That's how the girl Jela is reprimanded for being unfaithful [22], while in another place the infatuated boy wants to wake up the beautiful Zora with a song [23].

„What was the role of singing in the emotional bonding of young people? Was it important to boys if a girl was good at singing?“ – I asked **Tomka**.

„Of course! And when you dance... You dance in a kolo and go next to the kolo leader you're in love with. And, the moment you start dancing, the other girl comes between you, but you return there again and dance next to the kolo leader.“

Sreto says he got married precisely because of the song: „We used to sing like a boyfriend and girlfriend (*Rada exclaims at that: Bravo!*). As we were going to the dances, I heard her singing; I could see she *was capable.*“

Communication among young people had a special charm and remained engraved in the memories.

„The boy is on one part of the hill, the girl on the other; there is no phone, there is nothing; he has a **mirror**, so he turns it, and he casts its reflection and flashes on the

„Сви они штелују грло један према другоме“ – убацује се **Ракета** – „Да не буде да један пјева стегнуто, а други иде нормално. Кад ти имаш онога који је нижи глас од партнера, а овај има јачи глас, онда онај мора да се прилагођава њему, па онда можда може да због тога иде стегнуто.“

КАД ОГЛЕДАЛО ЗАСИЈА

Вратимо се љубавним садржајима. У својеврсној одбијеници [20], девојка објашњава Милету да не губи време, јер она није његова. Из стихова не може да се закључи да ли она није његова по својој вољи, јер га не воли, или зато што је обећана другом, тј. зато што су је родитељи другом обећали, па је постала „нечија“, те више не може да „припада“ другом. Питање слободног избора је некада било врло шкакљива тема.

„Дођу матори у неко село“ – каже **Малина** – „И онда сретну чобанина или неког старијег: *Бога ти, има ли овде каквих ђевојака за удају?* И онда овај размишља и каже: *Видиш ону кућу доле, онде има једна, али некако су спора им ђеца, а видиш ону тамо белу кућу, е ту ти гледај.* Јер, све се испитивало. Што каже један мој другар: *Кад ти баба на селу понишани кућу, ту нема промашаја!*“ Песме се могу односити и на недовољно задовољену љубавну глад. У једној песми девојка се жали што ју је момак пољубио и отишао, а она остала „к'о риба без воде“ [21].

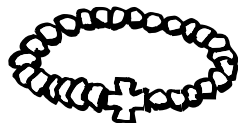
У две нумере девојка није главни протагониста, већ се песма поставља из наслућеног или јасног мушког угла. Тако се девојци Јели замера што је неверна [22], док, на другом месту заљубљени момак жели да песмом пробуди лепу Зору [23]. „Какву је улогу некада играло певање у емотивном зближавању младих? Да ли је момцима значило када нека девојка лепо пева?“ – питам **Томку**.

„Како није! И кад играш... Ти играш у колу и идеш до коловође кога волиш. Та-

Izvika singers **MALINA STANOJEVIĆ** and **SLAVENKO KARADŽIĆ** at the time of recording tracks for this project.
Nova Varoš, July 2021. Author of the photo: Marija Vitas

Welcome to Serbia.

ROSARY

ROSARIES ARE USUALLY MADE IN MONASTERIES. ROSARY HAS 33 KNOTS FOR 33 YEARS OF AGE OF JESUS CHRIST AT THE TIME OF CRUCIFIXION. ROSARY KNOTS ARE USED TO COUNT THE NUMBER OF PRAYERS. MANY PEOPLE WEAR THEM TODAY AROUND WRISTS.

girl, and then the two girls defiantly sing towards him, they say something with a song, they sing to each other, they try to outwit each other..." – explains **Raketa**, and **Malina** adds – "A girl takes a mirror and casts its reflection to another field where there is a boy. These were some signs that worked".

„It was called *mirror-teasing*" – **Tomka** adds through the laughter – „And, we would even lick that mirror to make it shine better.“

„Yes, we were just singing to each other and making up songs" – confirms **Dragica**, giving an example of this – „*Oh, my, Mile, across the river, I love you more than the other one does, I love you more than the one that is near your house!* So, there wasn't a person in the village who couldn't dance and sing. Everywhere you go, whether you go to a dance or a spinning and weaving gathering, we would all sing along the way. We would go there and spin and weave till 10 o'clock in the evening, and from 10 o'clock, we would dance, play, and sing. And we would stay till dawn, our clothes would be completely wet and stick to our bodies. And, so sticky and sweaty, we would go outside in the snow. But it was nice, everything was nice.“

Malina also shared her memories from the past: „While the grain was being harvested, while people were going to spinning and weaving gatherings, while the guests were being greeted with songs, there were many composers arising among these people, who had an ear for music, who had the gift of composing some verses. During the harvest, as soon as there was a break, we would sit down. There could be 20 harvesters. And then, we would sing. And no wonder that we cherish that, because that's where the kids were playing, and among those kids, maybe I picked up some of that sound that remained inside me. Precisely this that we carry inside us and that we can sing the way we sing, it's from a young age, because we grew up in an environment where this was exactly the kind of song that was sung.“

All my interlocutors grew up in such an environment, including **Milojka** and **Draga**.

ман ти играш, друга те прекида, ти опет се вратиш, па одеш ти до коловође." **Срето** се, каже, управо због песме ожењу: „Ми смо пјевали к'о момак и девојка (*Рада на то клице: Bravo!*). Док смо ишли на игранке, чуо сам како пјева; видим да *може*.“

Комуникација међу младима је имала посебну драж, те остала угравирана у сећањима.

„Момак је на једном делу брда, девојка на другом; није имало телефона, нема ништа; има **огледалце**, па се оно окрене, па баца ону сенку на девојку и онда две девојке пркосно пјевају ка тамо, поручују пјесмом нешто, крену припјиви, напјиви..." – објашњава **Raketa**, а **Малина** додаје – „Узме девојка огледалце, па у другу њиву тамо неки момак и онда огледалце ка њиви, па сенка на њега. То су неки знакови били, који су функционисали“.

„То се звало *ждракирање*" – додајује **Tomka** кроз смех – „Још дођеш, да извиниш, па олижеш оно огледало, да боље сија.“

„Да, само смо се натпјевавали и смишљале се пјесме" – потврђује **Dragica**, дајући и пример за то – „*О, мој, Миле, преко реке, ја те волим против неке, ја те волим против оне, што је близу куће твоје!*“ Значи, није било у селу ко не зна да игра и да пјева. Свукуда се иде, да ли на игранку, на прело, сви успут пјевамо. Тамо предемо до 10 сати, од 10 сати игранка, игра, пјесма. А ми останемо до зоре, све се залијепило за нас. Залепило се оно, ми после знојави по снијегу. Али, то је лепо, све је било лепо.“

Своје усмене из прошлости дели и **Малина**: „Док се жело жито, док се ишло на сијела и прела, док су се дочекивали свати са песмама, било је међу тим људима доста композитора, који имају слуха, имају дара да искомпоују неке стихове. Кад се жње, чим је пауза, сједне се. Ту буде и по двадесет жетелаца. И онда се певало. И није чудо што је то остало, јер ту се дјеца играју, а међу том дјецом можда сам и ја покупила тај неки звук који је остао у мени. Управо ово

Manual harvesting in the vicinity of Nova Varoš in the 1970s. Photo taken from Dragoljub Gagrčić's monograph "Nova Varoš from old albums", "Jovan Tomić" Library, Nova Varoš, 2021.

„We were born in the same house. We're cousins, daughters of two brothers. And, so to speak, we married into the same neighborhood, we live nearby. We started singing when we were little. We herded the cattle, the sheep, and we would sing. Our brothers used to sing, our fathers used to sing, it all runs in the family. And we learned to dance. Her (*Milojka's*) father, my (*Draga's*) uncle, used to play the trumpet. The trumpets would play, the orchestra...“

SONGS UNDER THE „LID OF HEAVEN“

Nature is a common motif in *izvika* songs. Natural ambience is an authentic framework in which the song is placed, especially if it is about specific geographical areas. The motifs of plants, birds, or natural phenomena can give special beauty and symbolism to verses – such as those of two pigeons that flew from Murtenica in search of old love [26] – and it often includes personification.

One song describes the communication between an apple tree and the wind, where the apple tree begs the wind not to break its branches [25]. In another song, a fir tree is asked where it is resting, and it replies that it is resting next to a pine tree [28]. The *fir tree – pine tree* combination is common in folk poetry, where a fir tree usually refers to a girl, and a pine tree to a boy. A girl can compare herself to a fir tree [30]. Comparing nature with a girl is explicit in a song that compares her lush hair to the treetop of a ripe walnut tree [29].

„The nature reserve“ of the *izvika* songs is the geographical area that **Raketa** poetically called the „the lid of heaven“, describing the circle that leads from **Zlatar Mountain**, via Javor Mountain, continues between towns Požega and Užice, towards Bajina Bašta, going through the River Drina valley to town Priboj and the River Lim valley to town Prijepolje, and ends back on Zlatar Mountain. And as much as the *izvika* songs sound similar, there are differences from one area to another. During the recording, I asked **Dragica** and **Radenko** how the two of them (she is from Arilje and he is from the vicinity of Nova Varoš) achieve harmony, and how similar or different is the manner of singing in the areas of Arilje and Nova Varoš.

„It is not the same, there is a big difference“ – says **Raketa** – „But Dragica was *lucky* to be born in a village that is closer to the Zlatibor and Zlatar region, and she only went to Arilje because of love. She sings similarly. Dragica's husband is Tomka's brother. They are sisters-in-law, so they practiced, they sang together. That's why she fits in well with us. Although, in the part where the lead vocal mixes with the background one, she does that with the accent from the area of Arilje.“

In the second half of the 20th century, *izvika* songs began to cross the invisible borders of their area much more often. Earlier, such „excursions“ could perhaps be

што носимо у себи и што можемо да певамо овако како певамо, то је из малих ногу, значи, расли смо у окружењу где се управо оваква песма певала.”

Сви моји саговорници су расли у таквом окружењу, па и **Милојка** и **Драга**.

„Ми смо се родиле у једној кући. Ми смо два брата деца. А, тако рећи, и удале се у комшилук, близу смо. Ми смо од малена почеле пјевати. Чувале стоку, овце, и то смо пјевале. Пјевала нам браћа, пјевали очеви, све је то наследно. И научили да играмо. Отац њен (*Милојкин*), стриц мој (*Драгин*), некад свирали на трубу, били трубачи, оркестар...”

ПЕСМЕ ПОД „НЕБЕСКИМ ЧЕПОМ“

Природа је чест мотив у песмама *извика*. Природни амбијент је аутентични оквир у који се песма смешта, нарочито ако је реч о конкретним географским пределима. Мотиви биљака, птица или природних појава могу давати посебну лепоту и симболику стиховима – као онима о два голуба, која су полетела с Муртенице у потрази за старом љубављу [26] – а неретко се ту ради о персонификацији.

У једној песми се описује комуникација јабуке и ветра, где дрво јабуке моли ветар да јој не поломим гране [25]. У другој песми је јела упитана где се одмара, на шта она одговара да се одмарала крај бора [28]. Комбинација *јела – бор* јесте опште место у народној поезији, при чему се јела обично односи на девојку, а бор на момка. Девојка може и саму себе да пореди са јелом [30]. Поређење природе са девојком експлицитно је у песми, у којој се њена бујна коса пореди са крошњом сазрелог ораховог дрвета [29].

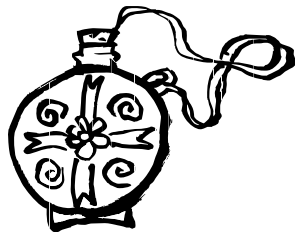
„Природни резерват“ песме *извика* јесте географско подручје које је **Raketa** поетично назвао „небеским чепом“, описујући кружницу која води са **Златара**, преко Јавора, наставља између Пожеге и Ужица, према Бајиној Башти, идући долином Дрине до Прибоја и долином Лима до Пријепоља, па се саставља на Златару. И колико год песма *извика* звучала слично, разлике постоје од краја до краја. Док смо снимали **Драгину** и **Раденка**, питала сам се како њих двоје (она из Ариље, а он из околине Нове Вароши) постижу склад и колико су иста, слична или се разликују певања у ариљском и нововарошком крају.

Док смо снимали **Драгину** и **Раденка**, питала сам се како њих двоје (она из Ариље, а он из околине Нове Вароши) постижу склад и колико су иста, слична или се разликују певања у ариљском и нововарошком крају.

Izvika singers **DRAGICA ŽUNIĆ** and **RADENKO GORDIĆ** at the time of recording tracks for this project. Nova Varoš, July 2021. Author of the photo: Marija Vitas

Welcome to Serbia.

ČUTURA, BUKLIJA

WATER VESSEL WITH A SHOULDER BELT. FILLED WITH WATER IT IS VERY USEFUL FOR LONG JOURNEYS OR WORK IN THE FIELD. BUT IT CAN ALSO CARRY RAKIJA OR WINE. IN THE PAST, WHEN TWO PARTIES HAD TO RESOLVE A DISPUTE, DRINKING FROM THE SAME ČUTURA MEANT THAT A BINDING RESOLUTION HAS BEEN REACHED, LIKE SIGNING A CONTRACT TODAY.

found, for instance, in the singing of soldiers born or originating from the regions under the „lid of heaven“, during the peaceful moments of world wars and other fights. Later, however, *izvika* singers began to go to competitions, fairs, and festivals in the remote parts of Serbia and even the surrounding countries – Montenegro, Bosnia and Herzegovina, etc., which they still do today. **Malina** points out that for her, and **Slavenko** as a singing couple, the greatest honor and respect for what they do was the invitation to participate in the *BEMUS (Belgrade Music Festival)* event, where they performed in 2019. They are also very proud to have appeared in some of the popular, mass-watched domestic television shows.

Izvika songs can also be heard at weddings in Belgrade and elsewhere, at the table, while the official, engaged wedding band is having a break, if guests from south-western Serbia, such as Rada, are among the guests.

„My brother-in-law was having his daughter married in Belgrade, and my husband and I sang *izvika* songs. It was a long time ago, around thirty – forty years ago, at a wedding, in a restaurant. Also, when my cousin's daughter was getting married in Šatornja, and her husband was living in Switzerland and invited his boss to the wedding. I sang *izvika* songs with my brother. And they, the husband and wife, people from Switzerland, came to us. They didn't speak Serbian, so they asked the groom to tell us to sing one more time.“

Rada spent her working life in Belgrade, from where she returned to the village: „I am proud to be a peasant child that grew up herding sheep. I later followed my husband, to seek our fortune, we got a job, and worked in Belgrade in a restaurant. That's where we got our pension, after which we went back to the village, and became peasants again. We herd the cattle and do all the peasant work. We stack hay, mow, remove the weeds around the house. As long as we live. And, when we die, what happens next, it's up to the young to see.“

„Није исто, разлика је велика“ – сматра **Ракета** – „Али, Драгицу *снашава* то што је родом из села које је ближе златиборско-златарском крају, а у само Ариље ју је одвела љубав. Пјева она слично. Драгици је Томка заова. Она је Томичина снаја била, за братом, па су и оне увекбавале, пјевале заједно. Зато се она уклапа са нама. Мада, ово на усјецању или предвајању пјесме, она сецка то под ариљским акцентом.“

У другој половини 20. века песма *извика* је почела знатно чешиће да прелазу невидљиве границе свог ареала. Раније смо овакве „излете“ можда могли да нађемо, на пример, у певању војника родом и пореклом из крајева под „небеским чепом“, у заветринама светских ратова и других борби. Касније, пак, певачи *извика* су почели да одлазе на такмичења, саборе и фестивале у удаљеније крајеве Србије, па и околне земље – Црну Гору, Босну и Херцеговину итд, што и данас чине. **Малина** истиче да је за њу и **Славенка**, као певачки пар, највећа почаст и поштовање тога што раде био позив за учешће на манифестацији *BEMUS (Београдске Музичке Свечаности)*, где су наступили 2019. године. Веома им импонује и појављивање у неким од популарних, масовно праћених домаћих телевизијских емисија.

Песма *извика* може да се зачује и на свадбама у Београду и другде, за столом, док паузира званични, ангажовани свадбарски бенд, уколико се међу сватовима нађу и гости из југозападне Србије, као што је Рада.

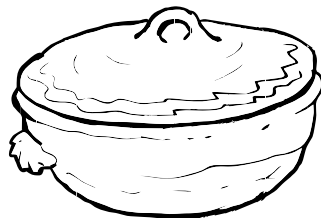
„Мој девер, кад је удавао ћерку у Београду, ја и мој муж смо певали *извика*. Давно је то било, пре тријес година, четрес, на свадби, у ресторану. Па, моја сестра од стрица удавала ћерку у Шаторњу, а њен је муж живео у Швајцарској и довео газду на свадбу. Ја сам са мојим братом певала *извика*. И, они су, муж и жена, из Швајцарске људи, пришли код нас. Нису знали српски, па замолили тога мога зета да нам каже да запевамо још једанпут.“

Рада је у Београду провела радни век, одакле се вратила у село: „Ја се поносим што сам сељачко дете, одрасла код оваца, па сам после отишла за мојим

Village life, Radijevići near Nova Varoš in the 1970s. Photo taken from Dragoljub Gagičić's monograph "Nova Varoš from old albums", "Jovan Tomić" Library, Nova Varoš, 2021.

Welcome to Serbia.

EARTHWARE BAKING BELL, PEKA

PEOPLE IN THIS REGION USED EARTHWARE DISHES IN THE PAST AND EVEN TODAY THERE ARE MANY GREAT CRAFTSMEN AND ARTISANS MAKING THESE DISHES. FOOD PREPARED IN THESE DISHES REMAINS JUICY AND RETAINS FULL TASTE.

MY HEART IS MERRY

The possible question for some discussion would be: From what moment did folk singers begin to include the emotions of nostalgia and patriotism in their creations or adaptations of the existing verses? When did the regret for the past times awake inside the common man, the man of the countryside, or when did they begin to feel the need to show their national pride?

The last „section“ on the compilation album includes three songs, which express the feelings of sad nostalgia, of love for the homeland and song, and of pride and patriotism. The verses about the desolate, sad Murtenica and how songs are no longer heard from **Javor Mountain [32]** seem to be coming from the same source as **Slavenko's** thoughts, impressions, and emotions that he shared with us on the set:

„There are fewer singers here in Priboj. And when I look back at, let's say, 1975 or 1980, everyone was singing at the time. The children were singing, the people were singing. They would sing on the bus; they would sing when they walked. There was a sound of this song everywhere. That sound from, maybe, 1975, when I was a student, a pupil, that's what remained inside my ears. I still try to reproduce it today, to sort of present that sound that's left in my ears. These are some of the scenes that give you chills when you hear them, especially in the evening, when it's quiet, or early in the morning – it produced an even better, greater echo in the nature, in your ears.“ But time passes. For today's folk singers, authentic singers of *izvika* songs, my interlocutors, *izvika* songs and other indigenous forms are not the only music they know, as it may have been the case for their parents, let alone their ancestors. Because „there used to be just this song“ (**Milojka**), there used to be „no television, no radio. They had nothing else to hear. Afterwards, when new technologies arrived, this was left behind, and nobody remembered in time that children, especially in urban areas, should be told that this is valuable and should be cherished“ (**Malina**).

мужом, трбухом за крухом, запослили смо се, радили у Београду у једном ресторану. Ту смо стекли пензију, па смо се вратили у село, посељачили, чувамо стоку, радимо сељачке послове, пластимо, косимо, склањамо коров око куће. Док смо живи. Е, кад ми помремо, шта ће бити после, то млађи ће да виде.”

СРЦЕ МИ ВЕСЕЛО

Могуће питање за неку дискусију би гласило: Од ког тренутка почињу народни певачи да укључују емоције носталгије и родољубља у своје креације или адаптације постојећих стихова? Када се у човеку из народа, човеку са села, пробудила жал за минулим временима, односно, када је почео да осећа потребу за истицањем свог националног поноса?

Последњи „одељак“ на компилацији обухвата три песме, које пласирају управо осећања сетне носталгије, љубави према родном крају и песми, поноса и родољубља.

Стихови о пустој, тужној Муртеници и о томе како се са планине **Јавор** не чује више песма [32], као да долазе из истог извора одакле и **Славенкова** размишљања, утисци и емоције које је поделио са нама на снимању:

„Код нас, у Прибоју, има мање певача, а рецимо, ако се сетим неке '75, '80. године, тада су сви певали. Певала су деца, певали су људи, певали су у аутобусу, певали су када иду пешке, на све стране се чуо звук ове песме. Тај звук из, можда, '75. године, кад сам ја био ђак, основац, то је мени остало у ушима. Ја то и данас дањи покушавам да копирам, да на неки начин презентујем тај звук који ми је остао у ушима. То су неке сцене, од којих се јежиш кад чујеш то, поготову ако је увече у питању, кад је тишина, или изјутра рано – то је давало још бољи, већи одјек у природи, у ушима.”

Making kajmak, around Nova Varoš. Photo taken from Dragoljub Gagričić's monograph "Nova Varoš from old albums", "Jovan Tomić" Library, Nova Varoš, 2021.

The ancient procedure of separating (in serbian: vijanje) juniper berries from small parts of the plant with the help of wind. Smudinoge near Zlatar Lake, in the 1970s. Photo taken from Dragoljub Gagričić's monograph "Nova Varoš from old albums", "Jovan Tomić" Library, Nova Varoš, 2021.

Welcome to Serbia.

BOKAL, TESTIJA, KRČAG

THE TASTE OF SPRING WATER IS BEST WHEN TAKEN FROM ONE OF THOSE EARTHWARE VESSELS. IF A KRČAG HAS WORDS "DRINK, MILICA" IMPRESSED INTO CLAY, IT MEANS THAT IT WAS A GIFT PRESENTED TO MILICA, SO THAT SHE WOULD THINK OF HER DARLING EVERY TIME SHE TOOK A SIP OF WATER FROM IT.

The people themselves have changed their habits, but there is another inevitability: people are passing away. Among them, the *izvika* singers, as well.

„Our entire village Vilovi had good singers“ – emphasizes **Dragan** – „And just the other day, one man who sang well died, Kaplanović Milisav... He had quite a voice for singing, I don't think there was anyone better in the entire area of Užice.“

What must be stronger than the mourning for the natural, final departure of *izvika* singers, is the desire and effort to record these *living human treasures* in time and to preserve their *voices*. Equally important is the encouragement of young people towards nurturing the archaic folk song.

Malina is the president of the Women's Association *Save the Village (Sačuvajmo selo)* from **Priboj**, which was founded with the idea of preserving all the cultural heritage of this region, including *izvika* singing.

„At first, there were also children – a brother and a sister – who learned to sing. But they're in college now, and they have other obligations, so they're not with us anymore. It's important that they know how to sing and that they'll pass it on to the next generation, because they're left to preserve what we are. You should also have support from the family, and there should be some education in order to understand that these *izvika* songs are our tradition, that this is our identity. Because if the children continue to sing only in English, I'm afraid that one day all of this will be only on discs. Now we are witnessing that people are socializing less, that a lot of people are leaving the countryside, and it is mostly villages that have nurtured this kind of song. I am constantly appealing, *pleading*, asking that this invaluable treasure be preserved and remain as an indicator of our identity.“

The issue of succession is a very delicate one.

„My two sons and everyone else can't sing“ – says **Dragica** – „When I ask my three granddaughters to try... No way! And when I play these CDs, they comment in front of the house: *Someone's crying at grandma's place*; or they say, *Grandma's gone crazy*.“

Но, време тече. Ни за саме данашње народне, аутентичне певаче *извика*, моје саговорнике, песма *извика* и друге аутохтоне форме нису једина музика коју познају, као што је то можда важило за њихове родитеље, а камоли старије претке. Јер, „некад је била ова пјесма“ (**Милојка**), некад „није било телевизије, није било радија. Нису имали шта друго чути. После, кад су стигле нове технологије, онда је ово остало иза, а није се на време водило рачуна да се деца, поготову у градским срединама, каже да је ово вредност“ (**Малина**).

Сам народ је променио своје навике, али ту је још једна неминовност: људи одлазе на онај свет. Међу њима и певачи *извика*.

„Цело наше село Вилови имало је добрих певача – наглашава **Драган** – А баш један човек, што је добро певао, умре пре неки дан, Каплановић Милисав... Имао је баш глас за песму, ја мислим да ужички крај то није имао.“

Оно што мора бити јаче од жала за природним, коначним одласком певача *извика*, јесу жеља и труд да се *живе људске ризнице* на време сниме и да се њихов *глас* сачува. Поједнако важно је и бодрене младих у правцу неговања архаичне народне песме.

Малина је председница Удружења жена *Сачувајмо село* из **Прибоја**, које је основано са идејом да се сва културна баштина овог краја сачува, а уз то и певање *извика*.

„С почетка смо имали и дјецу – брата и сестру – који су научили да певају. Али, сад су на студијама, те неке друге обавезе, тако да више нису са нама. Битно је да знају да певају и да ће они то пренети на следеће генерације, јер на њима остаје све оно што смо ми. Треба и из породице да имате подршку, и да постоји нека едукација, да се схвати да су те песме *извика* наша традиција, да је то наш идентитет. Јер, ако се настави да деца певају само на енглеском, бојим се да једног дана све ово наше не буде само на дисковима. Сад смо сведоци да се мање народ и дружи, да одлази доста људи са села, а углавном су села та која

Izvika singers Draga Milićević, Miloško Udovičić and Milojka Gojić, around 2010. Private archive.

Welcome to Serbia.

GARLIC

ONE PLANT PHARMACY OF THE OLD TIMES. DURING WINTERS IT ADORNED KITCHENS WEAVED INTO GARLIC WREATHS. IMPORTANT INGREDIENT OF MANY DISHES SUCH AS ROASTED PEPPERS AND URNEBES SALAD. IT IS BELIEVED THAT GARLIC WILL KEEP THE HOUSE SAFE FROM ANY HARM.

Let's complete the list of negative comments with this: „*Someone's shouting, they say*“ (Malina), „*What do you need that for? Old-fashioned...*“ (Milojka).

And it used to be: *I don't sing to be heard by the village / But I sing, because my heart is merry!* (*Ja ne pjevam da me čuje selo / Već ja pjevam, srce mi veselo!*) [33]. However, the village would also hear the singing, and everyone in the village would feel happy about it. In such a mood, the last minutes of our compilation album pass, musically rounded off by the tones of a song about a proud Serbian woman [34], and not musically – by a fraction of the atmosphere from the recording, filled with humor and healthy laughter [35]. Because the memories of my interlocutors that day were vivid, beautiful, and full of joy.

„When I was little, I sang with my brothers, with my neighbors, and when I got married, I sang with my brothers-in-law, with my neighbors, that's how it was“ – recalls Dragica – „Since my earliest memories, I've been singing. My mother taught me to sing and, imagine, me a little girl, and she wanted to sing with me. And she would put me on a fence, that's how I learned. She'd put me on the fence, like this, and there were other women Ruža, Djuka, herding the cattle, the sheep, and singing, and my mother was singing with them. She's put me on the fence, and I would sing with her. People were singing to each other, that's how it was.“ Similar solving of problems related to the difference in height between an adult and a child who is just learning *izvika* singing is remembered by other interlocutors.

„I started singing after the age of ten“ – says Radenko – „My father taught me. I was little, he was big. We had to harmonize our voices. Then I would get on a rock, on a stump, and Dad and I would sing together. That's how he taught me. Or when we were in the house, at the table. Dad would have a drink or two, and it was good. He would say, *I'll lead the song, you just follow me.* And that's how I learned. I just followed his lead, and now I can sing all day long.“

су неговала ову врсту песама. Ја стално апелујем, молим, *куним* да се те не-процењиве вредности сачувају и остану као показатељи нашег идентитета.“

Питање наследника јесте веома осетљиво.

„Моја два сина и сви остали немају да пјевају“ – каже Драгица – „Ја молим моје три унуче... Ма, каки! А кад пуштим ове це-де-ове, они испред куће кажу: *Код бабе неко кука*; или кажу: *Луда баба*“.

Допунимо листу негативних коментара и овим: „*Неко се дере, кажу*“ (Malina), „*Шта хете то? Старомодно...*“ (Milojka).

А некад је било: *Ja ne pjevam da me čuje selo / Već ja pjevam, srce mi veselo!* [33]. Но, ипак, чуло је и село то певање, па је и свима у селу било срце због тога весело. У таквом расположењу протичу последњи минути наше компилације, коју музички заокружују тонови песме о поносној Србијанки [34], а немужички – исечај атмосфере са снимања, испуњен хумором и здравим смехом [35]. Јер, и сећања мојих саговорника тога дана била су пре свега жива, лепа, пуна радости.

„Кад сам била мала, пјевала сам са браћом, са комшијама, кад са се удала, са деверима, исто са комшијама, то је тако било“ – присећа се Драгица – „Откако сам са знала за се, ја знам да певам. Мајка ме научи да певам и, сада, ја мала, она ,оће са мном да пјева. И стави ме на неку ограду, ето, тако сам научила. Вако ме ставила на ограду, па тамо Ружа нека, Ђука, чувају говеда, овце од јетрве, и пјевају, и сад моја мајка да се са њима натпјевава, стави мене на ограду и ја пјевам са њом. Натпјевавало се, тако то било.“

Слично решавање проблема у вези са разликом у висини између одрасле особе и детета које тек учи да пева *извика*, памте и други саговорници.

„После десете године сам почео певати“ – каже Radenko – „Од оца. Ја мали, а он велики. Ми морамо да се сугласимо. Онда се ја попнем на камен, на пањ неки и ја и тата запјевамо. Тако ме научио био. Иг кад смо у кући, за столом.

The Serbian world music magazine „Etnoumlje” focuses mainly on Serbian and Balkan world music scene. Each magazine number is full of interviews and concerts/festivals/CDs reviews, as well as it presents many texts about traditional music and field work, in journalistic and theoretical manner.

Tomka, however, started singing *izvika* songs thanks to her aunt's intriguing impulses:

„I had an Aunt Radmila, she was taller and larger than Raketa (*laughter*). And she insisted on me singing. I may have been 11 or 12. She would come and stand under the *shore*. You know what we call the *shore* on the plowed land? The plowed land goes on, and on *like this*, and on *like this* – and that *final line*, that is the shore (*Tomka explains to me and shows stepwise with her hand*). Auntie would be lower, and she would put me up on the shore to sing with her. The aunt sang to a boyfriend of hers, a suitor, I don't know, I was little, I just wanted to sing with my aunt, I didn't care who she was singing to (*shy laughter*). And he would come to sing, to hear her.“

Malina added an example of a folk saying that mentions the plowed land shore:

„When one looks at a girl who is of marriageable age, and when one sees that she is hefty and strong, they say: *She can load up a horse under the shore. You should marry her. She's a good one*. You see, the horse is up there on the shore, and she's so burly that even though she's down there, she can load up the horse from under the shore (*laughter*).“

The love of *izvika* singing is something that follows the entire life of all my interlocutors, from childhood to the mature or old age in which they are now.

„I sang with my wife wherever I went. I could do that, and my wife sings well. I haven't sung only where I haven't been. And I love it from the depth of heart and soul. I will sing as long as I can“ – **Sreto** points out. However, his wife stopped singing three years ago, after the death of their son.

„A song is a cure for your soul“ – **Rada** interrupts – „And when I hear Raketa singing, I get lost!“

After long recording, we started packing the equipment, although the energized and smiling singers told us that now they „have warmed up and can sing as long as they want.“

Well, they didn't stop singing. They continued in the restaurant where we went to have lunch, some even in the garden of the restaurant, and then at the 10th Festival of *Izvika* Singing, which was held that evening at the *Jovan Tomić* Centre of Culture. Warm hugs and exchanged smiles at the end of the day rounded off our all-day get-together. In the morning, before returning to Belgrade, we sat down with **Raketa** and had a coffee, with Turkish delight. Driving towards the capital, I was thinking about the dilemma from the beginning of the story: Is my everyday life imbued with music comparable to the past life of coexistence between *izvika* songs and their singers?

Marija Vitas,
ethnomusicologist and editor of the magazine „Ethnomlje“

Мало тата попио и било добро. Каже он: *Ја водим пјесму, а ти мене само прати*. И тако је мене остало. Само пратио и ја сад могу да пратим цео дан.“

Томка је, међутим, почела да пева *извика* захваљујући интригантним побудама своје ујне:

„Имала сам неку ујну Радмилу, већа од Ракете (*смех*). И она мене нападне да пјевам. Ја сам можда имала 11 – 12 година. Она дође те стане под *обалу*. Знаш шта је *обала*? Иде њива, па *овако*, па *овако* – тај *склад*, то је *обала* (*објашњава ми Томка руком степенасто*). Ујна ниско, а мене тури горе на *обалу* и да са њом *пјева*. Ујна је пјевала ради некога дечка њенога, удварача, шта ја знам, мала сам била, ја *оћу* да пјевам с ујном, шта ме брига због кога она пјева (*стидљиви смех*). Он дош'о да пјева, да је чује.“

Малина је додала пример народне изреке, у којој се *обала* помиње:

„Кад се гледа која ће *ђевојка* да се негде уда, па кад је виде да је *нако* *кршна* и то, кажу: *Може да утовари коња испод обале. Ту узми, та је добра*. Знаш, *коњ* је горе, а она је *толико* *кршна* да *нако* је доле, она *одатле*, *испод обале*, *може* да *натовари коња* (*смех*).“

Љубав према песми *извика* је нешто што прати читао читав досадашњи живот свих мојих саговорника, од детињства до зрелог или старијег доба, у ком се сад налазе.

„Пјевао сам са супругом *ђе* сам *стиг'о*. Умео сам то, а добро ми и жена пјева. Нисам сам *запјев'о* *ђе* нисам *био*. И волим то од срца и душе и докле могнем *пјеваћу*“ – наглашава **Сreto**, чија је супруга, након смрти њиховог сина, пре три године ипак престала да пева.

„Пјесма ти је лек за душу“ – убацује се **Рада** – „Још Ракету кад чујем, не питај за ме *ђе* се налазим!“

После дуготрајног снимања почели смо да пакујемо опрему, мада су нам размрдани и насмејани певачи нагласили како су се „сад *распјевали* и сад могу да *пјевају* колико *хоће*.“

Па и нису престали да певају. Наставили су у ресторану, где смо отишли на ручак, неки и у башти ресторана, а потом на десетом Сабору певања *извика*, који је тог предвечерја одржан у Дому културе *Јован Томић*.

Топли загрљаји и укрштени осмеси на крају, пригодно су заокружили наше целодневно дружење. Ујутру, пре повратка у Београд, сели смо са **Ракетом** и попили по кафу, уз ратлук. Воzeћи се ка престоници, размишљала сам о оној недоумици с почетка приче: Да ли је моја музиком прожета свакодневница упоредива са некадашњим саживотом песме *извика* и њених певача?

Марија Витас,
етномузиколог и уредница магазина „Етноумље“

Boris Kovač - composer, instrumentalist and multimedia artist from Serbia. Author of the photo: Mina Dimitrovski

CONTACTS

ARTISTS

FESTIVALS

LABELS

MENAGEMENT & BOOKING

INSTITUTIONS & ASSOCIATIONS

PROMOTERS AND JOURNALISTS

RADIO AND INTERNET SHOWS

BY OLIVER ĐORĐEVIĆ

Naked - Rural Balkan funk jazz band from Belgrade. Author of the photo: Nemanja Dordević

REGISTER OF ALL WORLD MUSIC ARTISTS FROM SERBIA

ALFAMA QUINTET / DUO f alfama.quintet	16	BIBER f bibermusic	17	BORIS KOVAČ boriskovac.net	7 14
ALEKSANDAR MITROVIĆ ACART f acartmuzicpage	5 17	BILJA KRSTIC & BISTRİK ORCHESTRA bilja.rs	14 17	BRANKO ISAKOVIĆ f Brankolsakovic	17
ALICE IN WONDERBAND aliceinwonderband.com	17	BOBAN MARKOVIĆ ORKESTAR f BobanMarkovicOrkestar	3 17	BRANKO TRIJIĆ brankotrijic.com	5
AMARO DEL amarodel.com	8	BOJAN KRSTIĆ ORKESTAR f Bojan-Krstic-Orkestar-190829180964187/	3	DEJAN KRSMANOVIĆ f dejankrsmanovicart	5 8 17
ANAMARIJA DANILOVIĆ anadaniilovic7	3 17	BOJANA NIKOLIĆ bojananikolic.rs	14	DEJAN LAZAREVIĆ ORKESTAR f dejanlazarevic.orkestar	3
BARKA DILO f BarkaDilo/	5 17	BOJANA PEKOVIĆ f bojanagusle	14	DEJAN PETROVIĆ BIG BAND dejanpetrovic.com	3
BELO PLATNO f belo.platno	14	BOKAN STANKOVIĆ @ boki.truba@gmail.com	14	DEL ARNO BAND delarnoband.com	13
BELTANGO QUINTETO beltango.com	10	BORA DUGIĆ boradugic.com	14	DRAGOMIR MILENKOVIĆ @ mirodrag54@gmail.com	12 17

1 African	5 Ethno Jazz	6 Folk Rock	10 Latin American (Samba,	13 Reggae / Dub / Caribbean	16 Western Europe
2 Australasia	(Balkan Jazz,	7 Classical / Acoustic	Salsa, Tango, Bossa Nova etc)	14 Traditional / Neo-Folk	(Flamenco, Fado etc)
3 Brass	Latin Jazz, Afro Cuban	8 Gypsy	11 Oriental / Asian	/Folklore Imaginare	17 World Fusion / Electro
4 Celtic	Jazz, Improve etc)	9 Jewish / Klezmer	12 Pop / Ambient	15 Eastern Europe	/New Wave / Experimental

MICS

МУЗИЧКИ ИНФОРМАТИВНИ
ЦЕНТАР СРБИЈЕ
MUSIC INFORMATION
CENTRE OF SERBIA

ABOUT MICS

MUSIC INFORMATION CENTER OF SERBIA (MICS) IS A NON-PROFIT UMBRELLA ASSOCIATION ESTABLISHED ON 14TH APRIL 2021. THE FOUNDERS ARE THREE ASSOCIATIONS, NAMELY: “WORLD MUSIC ASSOCIATION OF SERBIA – REPRESENTATIVE ASSOCIATION” FROM JAGODINA, “RING RING” FROM BELGRADE AND THE SOCIETY FOR PROMOTION OF TRADITIONAL CULTURE “IZVOR” FROM BELGRADE. THE FOUNDERS OF MICS ARE REPUTABLE ORGANIZATIONS WITH MANY YEARS OF EXPERIENCE AND HUGE ACHIEVEMENTS IN THE FIELD OF PRESENTATION OF MUSIC AND CULTURAL HERITAGE OF SERBIA IN THE COUNTRY AND ABROAD, ORGANIZATION OF VARIOUS EVENTS (FESTIVALS, CONCERTS, PANELS ETC.), AND MUSIC AND BOOK PUBLISHING. MOST MEMBERS OF MICS WORK IN MUSIC AND CREATIVE INDUSTRIES. MICS REMAINS OPEN FOR NEW MEMBERS – MUSIC ASSOCIATIONS AND INDIVIDUALS.

PRIMARY GOAL

THE GOAL OF MICS IS TO FUNCTION AS A MUSIC INFORMATION SERVICE, NOT UNLIKE SIMILAR SERVICES IN OTHER COUNTRIES OF EUROPE, TO FACILITATE PRESENTATION, ADVANCEMENT, RESEARCH, COLLECTION AND PROTECTION OF MUSIC CREATION AND MUSIC SCENE IN SERBIA, NON-MATERIAL CULTURAL HERITAGE (PRIMARILY THE ELEMENTS OF MUSIC TRADITION), AND TO CONTRIBUTE TO DEVELOPMENT OF THE SECTOR OF CREATIVE INDUSTRIES IN SERBIA.

LONG-TERM OBJECTIVES

THROUGH DEDICATED WORK WE STRIVE TO BECOME THE CENTRAL INFORMATION PORTAL PROVIDING ACCESS TO INFORMATION ON MUSICIANS, PRODUCERS, MUSIC PUBLISHERS AND WRITERS, AS WELL AS THE ONGOING ACTIVITIES PRIMARILY IN THE FIELDS OF CLASSICAL AND CONTEMPORARY MUSIC, JAZZ, EXPERIMENTAL/IMPROV, WORLD AND TRADITIONAL MUSIC. IN ADDITION TO DISTRIBUTION OF INFORMATION TO INTERESTED PARTIES IN THE COUNTRY AND ABROAD, WE ARE FOCUSING ON PROMOTION OF SERBIAN MUSIC, MUSICIANS AND MUSIC INDUSTRY ABROAD. WE ALSO AIM TO BECOME A FULL MEMBER OF THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF MUSIC INFORMATION CENTERS (IAMIC). OUR EXPERIENCE, REPUTATION AND CONTACTS SHALL CONTRIBUTE TO REALIZATION OF THESE GOALS.

WEB SITE [MICS.RS](http://mics.rs) IS UNDER PREPARATION.

DRUM 'N' ZEZ f drumnzez	13 17	GYASS BAND / KURINA TRIO @ kurinamichael2@gmail.com	5 8	KAL kalband.com	8 17
DULE RESAVAC f dule.resavac	17	HORNSMAN COYOTE hornsmancoyote.com	13	KALEM kalemmusic.com	14
DUO BRDARIĆ f duobrdaric	14	IGOR VINCE f igor.vince.musique	1 12	KILLO KILLO BANDA f killokillobanda	13 17
DUO MODERATO duomoderato.com	7 17	IRIE FM f irieFM.Belgrade	13	KURTAUTCA f kurtautca	14
EJO - ETHNO JAZZ ORCHESTRA f EthnoJazzOrchestra/	5	IRISH STEW OF SINDIDUN irishstew.net	4	LA BANDA ts-labanda.com	14
EKREM MAMUTOVIĆ ORKESTAR f Ekrem-Mamutovic-Orkestar-104829606229938	3	ISKON f Iskon-22797706648	14	LAJKÓ FÉLIX lajkofelix.hu	14 17
EMIR KUSTURICA & THE NO SMOKING ORCHESTRA thenosmokingorchestra.com	17	ISTANBUL NIGHT f Istanbul-Night-1394989410718196	5 9 17	LAZAR NOVKOV & FRAME ORCHESTRA frameorchestra.com	7
ETHNOKOR f ethnok	14	IZVOR @ dimicevmail@gmail.com	14	LENHART TAPES lenhartapes.bandcamp.com	17
EYOT eyotmusic.net	5	JASNA JOVIĆEVIĆ jasnajovicevic.com	5 17	LEPI JOVA f band.lepijova	14
GORAN BREGOVIĆ goranbregovic.rs	3 17	JOVAN MALJOKOVIĆ & BALKAN SALSA BAND jovan-maljokovic.com	5	LIBERCUATRO f Libercuatro	10

1 African	5 Ethno Jazz	6 Folk Rock	10 Latin American (Samba,	13 Reggae / Dub / Caribbean	16 Western Europe
2 Australasia	(Balkan Jazz,	7 Classical / Acoustic	Salsa, Tango, Bossa Nova etc)	14 Traditional / Neo-Folk	(Flamenco, Fado etc)
3 Brass	Latin Jazz, Afro Cuban	8 Gypsy	11 Oriental / Asian	/Folklore Imaginare	17 World Fusion / Electro
4 Celtic	Jazz, Improvise etc)	9 Jewish / Klezmer	12 Pop / Ambient	15 Eastern Europe	/New Wave / Experimental

Rodjenice – acapella trio from Serbia.
Author of the photo: Jovan Radaković

MARKO MARKOVIĆ ORKESTAR marko.markovic.trumpet	3 17	PEVAČKA GRUPA MOBA Pevacka-grupa-MOBA-227399433976501	14	SPONA dusanpopoviclipovac.com/spona	16
MAŠTA BAŠTA masta.basta.7	13	RODJENICE rodjenice	14	SVETLANA SPAJIĆ GROUP svetlanaspajic.com	14
MILAN NENIN milan-nenin.com	7 17	POPEČITELJI popecitelji.com	6	SZILÁRD MEZEI szilardmezei.net	5
MIŠKO PLAVI miskoplavi.com	17	ROCHER ETNO BEND Rocher-Etno-Bend-Rocher-Bend-473113636075965	14	TAMARA RISTIĆ KEZZ tamarakezz	17
MORAITIKA Moraitika.Band	12	SAMBANSA Sambansa	10	TAPAN tapan.bandcamp.com	17
NAKED nakedbandbelgrade.com	5 14	SAŠA KRSTIĆ ORKESTAR sasakrstic-prvatruba.rs	3	TEOFILOVIĆI teofilovici.rs	14
NEDA NIKOLIĆ nedanikolic.rs	14	SHIRA U'TFILA shira-utfila.com	9	TIJANA STANKOVIĆ tijanastankovic.net	17
NEKI www.nekistranac.com	17	SLOBODAN TRKULJA & BALKANOPOLIS balkanopolis.com	17	TRIO BALKANSKE ŽICE starcevic.co.rs	7
ORKESTAR DANIJELA orkestardanijela	3	SMOKE 'N' SOUL smokensoul	13	TROJICA TRIO Trojicatrio	14
ORTHODOX CELTS orthodoxcelts.com	4	SO SABI sosabiband	1	TZOOTZOONGA ANSAMBLE tzootzoonga	10

1 African	5 Ethno Jazz	6 Folk Rock	10 Latin American (Samba,	13 Reggae / Dub / Caribbean	16 Western Europe
2 Australasia	(Balkan Jazz,	7 Classical / Acoustic	Salsa, Tango, Bossa Nova etc)	14 Traditional / Neo-Folk	(Flamenco, Fado etc)
3 Brass	Latin Jazz, Afro Cuban	8 Gypsy	11 Oriental / Asian	/Folklore Imaginare	17 World Fusion / Electro
4 Celtic	Jazz, Improvise etc)	9 Jewish / Klezmer	12 Pop / Ambient	15 Eastern Europe	/New Wave / Experimental

BWMC
 BALKAN
 WORLD MUSIC
 C H A R T

Enjoy Balkan Music!
 QUARTERLY AND ANNUAL TOP LISTS
 OF FRESH BALKAN MUSIC, CHOSEN
 BY BALKAN CHART PANELISTS

[worldmusic.org.rs/
 balkan-world-music-chart](http://worldmusic.org.rs/balkan-world-music-chart)

VARTRA vartramusic.com	17	VED TRIO VedTrio	14	VLADIMIR VLADA MARIČIĆ vladamaricic.com	5
VASIL HADŽIMANOV BAND www.vhband.com	5	VLADAN VUČKOVIĆ – PAJA vladanvuckovic.info	5 17	VRELO vrelomusic.com	17

MUSICIANS FROM SERBIA LIVING AND WORKING ABROAD

BOJAN ZULFIKARPAŠIĆ (BOJAN Z), France bojanz.com	5	JOVAN PAVLOVIĆ, Norway jovanpavlovic.com	5 17	RADOMIR VASILJEVIĆ, Netherlands radomirvasiljevic.com	7 10 17
DANIEL LAZAR, Norway daniel-lazar.com	14	JOVANA BACKOVIĆ, GBR www.jovanabackovic.com	17	SRDAN BERONJA, USA srdjanberonja.com	11
DORIAN JOVANOVIĆ, North Macedonia dorian.jovanovic.5	14 17	LELO NIKA, Austria facebook.com/lelo.nika	5	SRĐAN VUKAŠINOVIĆ, Switzerland meduoteran.com	17
DUŠAN BOGDANOVIĆ, Switzerland dusanbogdanovic.com	7	MARKO ĐORĐEVIĆ-SVETI, USA svetimarko.com	5	VESNA PETKOVIĆ, Austria vesnapetkovic.com	5
DORDE STIJEPOVIĆ, USA djordjestijepovic.com	14 17	MIROSLAV TADIĆ, SAD miroslavtadic.com	7 17	ZVONIMIR TOT, USA zt-music.com	17
IRINA KARAMARKOVIĆ, Austria irinakaramarkovic.com	5	NENAD GAJIN, France nenadgajinmusic	5 17		
JELENA POPRŽAN, Austria www.jelenapoprzan.com	17	NENAD VASILIĆ, Austria vasilic.com	5		

1 African	5 Ethno Jazz	6 Folk Rock	10 Latin American (Samba,	13 Reggae / Dub / Caribbean	16 Western Europe
2 Australasia	(Balkan Jazz,	7 Classical / Acoustic	Salsa, Tango, Bossa Nova etc)	14 Traditional / Neo-Folk	(Flamenco, Fado etc)
3 Brass	Latin Jazz, Afro Cuban	8 Gypsy	11 Oriental / Asian	/Folklore Imaginare	17 World Fusion / Electro
4 Celtic	Jazz, Improve etc)	9 Jewish / Klezmer	12 Pop / Ambient	15 Eastern Europe	/New Wave / Experimental

THE SOCIETY AND FESTIVAL OF IZVIKA SINGING

GUARDIANS OF TRADITION

ДРУШТВО И ВЕЛИКИ САБОР ИЗВИКА ЧУВАРИ ТРАДИЦИЈЕ

The people of Nova Varoš always appreciated a beautiful song and welcomed good singers as guests of honor in their celebrations and communal gatherings. In the days of abundance and in the days of hardship, people never gave up their songs - be it IZVIKA (clamor) singing, singing to the accompaniment of gusle, brass, dvojenice or accordion, at weddings, village parties, communal celebrations, dances or under girls' windows... This has never changed. Thanks to the great enthusiasm and support of the local government, this town at the foot of Zlatar mountain hosts several associations and cultural societies working hard to preserve the folk traditions and protect them from fading into oblivion, namely, the Society for Preservation of Traditional IZVIKA Singing, Tamburitza Orchestra, Folklore Ensemble and Female Singing Group of the local Cultural Center, the Gusla Society... Members of these organizations belong to both confessions. Good neighborly and interethnic relations between Serbs and Muslims (Bosniaks) in Nova Varoš have been strong through the ages and there are many examples that testify to that.

IZVIKA (clamor) singing is the trademark form of singing in the region of Nova Varoš. Nobody knows when this type of singing first originated, but it has been preserved and transmitted down many generations. Clamor singing technique is very demanding. It is very specific and hard on the singers as the songs are sung with a full voice and very loud, with stamina, skill and ability to come up with new lines that will fit in perfectly into the song, so that everything turns out neatly arranged and pleasing to the ear.

The Society for Preservation of Traditional IZVIKA Singing in Nova Varoš (hereinafter: the Society) was established in 2011 and has some 70 members who work on research, preservation and presentation of clamor singing. Modern times have taken a toll on this traditional form, but the Society is working hard to protect and preserve this ancient tradition. Thanks to Dr Radojica Perišić. The founder and first president of the society, this ancient form of two-part singing is now registered in the List of elements of intangible cultural heritage of the Republic of Serbia, and interest of the experts and wider cultural public has been on the rise ever since. Miroљub Raketić took over management of the Society in 2019.

Good cooperation with the Society resulted in release of audio recordings: „Pesma izvika – terenski zapisi” (WMAS, 2014) and „Belenzuka pala s' neba” (WMAS, 2015). In 2017 a seminar for teachers of clamor singing was first organized with support of the Ministry of Culture. The instructors were professors from the Faculty of Music in Belgrade, ethnomusicologists Dr Dimitrije Golemović and Dr Sanja Radinović. In 2018, in cooperation with the same ethnomusicologists, the Society organized the IZVIKA Singing School for students and members of cultural and artistic societies and traditional music groups from all over Serbia. In 2016 the Society published a monograph „Pevanje iz vika“ by D. Golemović, and in 2020 the textbook „Pevanje iz vika“, also by D. Golemović and S. Radinović.

Members of the Society have participated in numerous events dedicated to traditional songs. Here are just a few: „Shepherds' Days“ in Kosijerić, Festival „There is no water without a spring“ in Rožanstvo, Gospojinski Sabor in Dub near Bajina Bašta. „Threepoint without borders“ in Priboj and many more. The Society is very active and the numerous rewards the Society and its members have received for their work testify to that. The concert of IZVIKA singing they gave at Studio 6 of Radio Belgrade on 25 February 2015 deserves a special mention. There was a live broadcast for the listeners of the Third Program of Radio Belgrade and viewers of RTS Digital channel (now RTS 3). Recording of this performance, available on the YouTube channel of RTS 3, is a precious document of the times.

The main event organized by the Society is the festival Veliki sabor tradicionalnog pevanja iz vika that has been organized towards the end of July every year since 2011 as a part of „Zlatarfest“, with support of the Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia and local government in Nova Varoš.

The festival is organized as a competition and the winners receive awards. Preparation and realization of the festival are managed by expert consultants in the field of ethnomusicology. The competition is organized in four categories: male, female, junior and mixed male-female duets.

More info: izvika.rs

Izvika singers: **Miloljub Šaković, Dragica Žunić, Tomka Paunović and Miroljub Raketić.** Author of the photo: Predrag Todorović

У Новој Вароши се лепа песма одувек неговала, а мештани надарени за песму били су на добром гласу и радо виђени на сваком обичају, односно, народним скуповима. У данима благостања, али и у тешким временима, певало се – из вика, уз гусле, трубу, двојенице или хармонику. На свадбама, прелима, поселима, игранкама, мобама, под девојачким прозорима...

Тако је и данас. Захваљујући ентузијазму појединаца и помоћи локалне самоуправе, у градићу под Златаром успешно ради више удружења и културно-уметничких друштава који народну традицију чувају од заборављања, а то су Друштво за неговање традиционалног певања извика, Тамбурашки оркестар, Фолклорни ансамбл и Женска певачка група Дома културе, Удружење гуслара... Њихови чланови су припадници обе конфесије. Добросуседски и међуетнички односи између Срба и Муслимана (Бошњака) у Новој Вароши увек су се неговали, о чему постоје бројна сведочанства. Певање извика је заштитни знак нововарошког краја. Не зна се када је настао овакав начин певања, који се и данас чува и преноси на генерације. Песма извика није нимало лака за извођење. Сви који је чују кажу да је специфична и веома захтевна, јер се пева пуним гласом, веома гласно и снажно, па треба имати и снаге и умећа да се изведе, смислити стих песме ради лакшег извођења тако да све буде лепо укомпоновано и пријатно за слушање.

Друштво за неговање традиционалног певања извика из Нове Вароши (у даљем тексту „Друштво“) основано је 2011. године и окупља око 70 чланова који се баве

очувањем, истраживањем и представљањем певања извика. Савремено доба негативно утиче на очување овог облика народне традиције, али се Друштво са својим члановима труди да ово вековно наслеђе сачува од заборављања. Захваљујући др Радојици Перишићу, оснивачу и првом председнику Друштва, овај облик старог двогласног певања је уписан на Листу елемената нематеријалног културног наслеђа Републике Србије. Од тада, пажња стручне и културне јавности на певању извика је значајнија. Од 2019. године, дужност председника Друштва преузео је Миroljub Ракетић.

Захваљујући сарадњи са Друштвом, објављена су аудио издања „Песма извика – теренски записи“ (WMAS, 2014) и „Белензука пала с’ неба“ (WMAS, 2015). Године 2017. покренут је „Курс за инструкторе певања из вика“, када је уз подршку Министарства културе, организована едукација за чланове овог удружења. Као предавачи су ангажовани професори Факултета музичке уметности у Београду, етномузиколози др Димитрије Големовић и др Сања Радиновић. Године 2018, такође у сарадњи са поменутима етномузиколозима, Друштво је организовало „Школу певања из вика“ где су полазници били ученици и студенти, чланови културно-уметничких друштава и етно-група из више места у Србији. Године 2016, Друштво је објавило монографију „Певање из вика“ аутора Д. Големовића, док је 2020. године објављен методски практикум „Певање из вика“ аутора Д. Големовића и С. Радиновић. Током ове године, у сарадњи са World Music асоцијацијом Србије, биће остварен пројекат „Песма извика у лепоти женских гласова“.

Манифестације изворног стваралаштва на којима су чланови Друштва до сада учествовали су бројне. Наводимо само неке: „Чобански дани“ у Косјерићу, Сабор „Без извора нема воде“ у Рожанству, Госпојински сабор у Дубу код Бајине Баште, „Тромеђа без међа“ у Прибоју и др. Друштво је веома активно, што се документује многим признањима, која су друштво и њени чланови добијали за свој рад. Посебно треба поменути концерт песама извика у Студију 6 Радио Београда који је одржан 25. фебруара 2015. године, а који је у живом преносу ишао на Трећем програму Радио Београда и телевизијском каналу РТС Дигитал (сада РТС 3). Снимак овог концерта налази се на YouTube каналу РТС 3 као вредан траг у времену.

Централни догађај у организацији Друштва је Велики сабор традиционалног певања из вика, који се од 2011. године одржава крајем јула у оквиру „Златарфеста“ са подршком Министарства културе и информисања РС и СО Нова Варош.

Сабор има такмичарски карактер уз додељивање награда победничким паровима, а под надзором стручних консултаната из области етномузикологије, током припреме и реализације сабора. Тамичарски део сабора се одвија у четири категорије: мушкој, женској, дејој и мешовитим мушко-женским паровима.

Више информација: **izvika.rs**

WORLD RECORDS

World and Roots Music from Serbia
@wmasrecords www.worldmusic.org.rs

CREATIVE INDUSTRIES IN SERBIA

The creative industries sector in Serbia accounts for 5% of overall gross domestic product (GDP) with an evident growth trend, which is almost at the level of the share of the tourism sector (6%), agriculture (6%) and construction (4%). The growth of the number of companies of as much as 25% (from 56,000 to 70,700 registered entities from 2016 to 2018) engaged in some of the 80 activities based on talent, ideas, knowledge and creativity and 120 thousand jobs, is an indicator of the development and importance of this sector.

The contribution of the creative industries sector to the national results is best illustrated by the data on the total export of this sector, which in the last two years increased by as much as 46.7%, while, for comparison, the total export of Serbia increased by 30%.

О КРЕАТИВНИМ ИНДУСТРИЈАМА У СРБИЈИ

Сектор креативних индустрија у Србији има удео од 5% у бруто домаћем производу (БДП) и то уз евидентан тренд раста, што је готово на нивоу удела сектора туризма (6%), пољопривреде (6%) и грађевинарства (4%). Раст броја фирми од чак 25 % (са 56.000 на 70.700 регистрованих субјеката од 2016. до 2018. г.) које се баве неком од 80 делатности заснованих на таленту, идејама, знању и креативности и 120 хиљада радних места, показатељ су развоја и значаја овог сектора.

О доприносу сектора креативних индустрија националним резултатима најбоље говори податак о укупном извозу овог сектора који се у последње две године увећао за чак 46,7%, док се, поређења ради, укупни извоз Србије повећао за 30 %.

„Prelo“ – women weavers working together in preparing threads to be woven in rural area near Nova Varoš. Photo taken from Dragoljub Gagrić's monograph "Nova Varoš from old albums", "Jovan Tomić" Library, Nova Varoš, 2021.

ROOTS AND FOLK MUSIC FESTIVALS

ZLATNI OPANAK VALJEVO

April, Since: 2004.

Organized by: Municipal Administration Valjevo and NGO „Gradac“, Valjevo

☎ +381 14 238 028

@ gradacsrbija@yahoo.com

www.zlatniopanak.co.rs

Tradicionalna manifestacija koja okuplja poslenike tradicionalne pesme i igre naših naroda, kako iz zemlje tako i iz rasejanja. U nekoliko dana trajanja sabora, kroz Valjevo prodefiluje više hiljada mladih ljudi, čiji je jedini cilj da prikažu u najboljem izdanju sav svoj višegodišnji rad i trud, na čuvanju naše folklorne tradicije. Festival je i mesto na kome se održavaju i stručni seminari i razgovori koreografa, kao i promocije književnih radova na temu srpskog folklor, običaja i tradicije.

A traditional meeting of the performers of traditional songs and dances, from Serbia and diaspora. During the festival thousands of young people get to present the results of the years of work dedicated to preservation of the folk tradition. The festival also hosts a number of seminars and panels with choreographers and promotions of the books about Serbian folklore, customs and tradition.

FESTIVAL „KRAJIŠKI BISERI“, PLANDIŠTE

October, Since: 2003.

Organized by: NGO „Nikola Tesla“

☎ +381 63 8694 919

@ zuknikolatesla@gmail.com

www.zuknikolatesla.org

/krajiskibiseri.html

Festival krajiških pjesama „Krajiški biseri“ neguje izvorne pesme i tradicionalni način pevanja Srba Krajišnika. Najčešći način izvornog krajiškog pevanja je „ojkanje“ koje se od 2010. godine nalazi na Listi elemenata nematerijalnog kulturnog nasleđa Republike Srbije. Osnovni cilj Festivala je očuvanje, negovanje, prezentacija i prenošenje jedinstvenih vokalnih i vokalno-instrumentalnih oblika na mlade generacije. Festival je takmičarskog karaktera.

The festival of Krajina song „Krajiški biseri“ keeps alive the traditional songs and singing techniques of the Serbs from Krajina. The most common technique used in these traditional songs is “ojkanje”, included in the UNESCO intangible cultural heritage list since 2010. The festival is aiming to present and preserve these unique vocal and vocal-instrumental forms for posterity. The festival is competitive.

JAVORSKI SABOR / JAVOR FESTIVAL, KUŠIĆI - IVANJICA

August, Since: 1996.

Organized by: Dom kulture Ivanjica, MZ Kušići and OŠ „Major Ilić“, Kušići

☎ +381 32 661 087

@ domkultureivanjica@open.telekom.rs

www.domkultureivanjica.rs

/sabordvojnica.html

U selo Kušići, koje se nalazi u pelepom ambijentu podno planine Javor, svake godine dolaze svirači dvojnica i starih instrumenata iz svih krajeva Srbije kako bi pokazali svoje umeće, a takmičar koji tri puta za redom osvoji prvo mesto stiče zvanje „majstor dvojnica“. Cilj festivala je očuvanje tradicije, izvornog narodnog stvaralaštva i kulturnološkog identiteta Srbije. Festival je takmičarskog karaktera.

Every year the players of dvojnice and other traditional instruments from all over Serbia come to the village of Kušići at the foot of the Javor mountain to demonstrate their musical skills. The performer who wins the first prize three times in a row receives the title of Master of Dvojnice. The purpose of the festival is to preserve the tradition, folk arts and cultural identity of Serbia. The festival is competitive.

SABOR NA KADIBOGAZU KADIBOGAZ FESTIVAL, KADIBOGAZ, SERBIAN-BULGARIAN BORDER

July, Since: 2001. (1925)

Organized by: NGO „Medunarodnisabor na Kadibogazu“ and TO Knjaževac

☎ +381 63 82 408 82

@ radovanovic.vladan@gmail.com

@ toknjazevac@open.telekom.rs

www.tokenjzavac.org.rs

Medunarodni Sabor na Kadibogazu je jedinstvena prekogranična manifestacija na Balkanu koja svake godine okupi do 30.000 posetilaca i održava se na graničnoj liniji Srbije i Bugarske. Posetioci su u prilici da prate nastupe folklornih društava, bleh orkestara, pevačkih grupa... Tokom tri dana, koliko sabor traje, otvara se granica na Kadibogazu i može se preći samo sa ličnom kartom.

The international festival in Kadibogaz on the border between Serbia and Bulgaria is a unique event in the Balkans. It attracts about 30,000 visitors who can see the performances of folk groups, brass bands, singing groups... During the three days of the festival the border crossing in Kadibogaz is open and the visitors can cross the border without a passport.

Bokan Stanković and Svetlana Spajić
Group. Online concert from natural
heritage site Davolja varoš, 2020. Photo
from private archive.

HOMOLJSKI MOTIVI, KUČEVO

May, Since: 1968.

**Organized by: Cultural Centre
„Veljko Dugošević“, Kučevo**

☎ +381 12 852 466

@ kultkucevo@gmail.com

www.homoljskimotivikucevo.org

Smotra izvornog narodnog stvaralaštva „Homoljski motivi“ obuhvata izvođenje narodnih pesama i igara, izložbu radova domaće radinosti, takmičenje u spremanju narodnih jela homoljskog kraja, izbor najlepše čobanice, izložbu poljoprivrednih proizvoda... Na ovoj manifestaciji se mogu videti izvanredni oblici narodne muzičke tradicije: vedre i temperamentne vlaske igre i čuti mirne i raspevane melodije, ritualne igre i pesme vezane za praktičan život i svakodnevne potrebe, posebno oblikovani narodni instrumenti i ansambl – i sve to skupa utkano u narodne običaje, nošnju, ambijent... The folk arts festival „Homoljski motivi“ includes folk music and dance performances, exhibitions of traditional crafts, cooking contests for the best prepared traditional dishes of the Homolje area, a contest for the most beautiful shepherdess, an exhibition of agricultural produce and much more. This manifestation is a showcase of exceptional examples of the folk music traditions: the furious Vlach dance music, followed by mellow and intricate folk melodies, ritual dances and songs that accompany daily life, peculiar folk instruments and ensembles, folk customs and costumes.

FESTIVAL FRULE „OJ MORAVO“ THE SERBIAN FLUTE FESTIVAL, PRISLONICA / ČAČAK

July, Since: 1988.

Organized by: TO Čačak,

Savet Sabora, MZ Prislonica

☎ Tel: +381 32 342 426

@ office@saborfrulasa.com

www.saborfrulasa.com

Sabor frulaša Srbije „Oj Moravo“ u Prislonici kod Čačka jedinstvena je manifestacija izvornog stvaralaštva čiji je cilj negovanje i promocija frule i drugih srodnih duvačkih instrumenata, ali i zaštita i očuvanje kulturnog nasleđa srpskog naroda u celini. Selo Prislonica je postalo sinonim za frulu i svetkovinu ovom instrumentu u čast. Već 28 godina, na obroncima Vujna, okupljaju se najbolji frulaši iz cele Srbije, koji pravo da nastupe stižu na predtakmičenjima širom Srbije. Pobednici u tradicionalnom i savremenom načinu sviranja dobijaju titulu „Zlatna frula“. U pratećem programu na Saboru učestvuju pevačke i igračke grupe, kao i svirači na drugim starim instrumentima. Osnovni kriterijum za odabir izvođača, pored kvaliteta, je izvornost njihovog programa.

The Serbian flute festival „Oj Moravo“ is a unique event that aims to cultivate and promote flute music, as well as protect and preserve the cultural heritage of Serbian people. Musicologist say that the root of the Serbian people is unimaginable without the sound of the flute, which is its emotional basis. Prislonica has become synonymous for the flute and the solemnity of

this instrument. For 28 years the best flute players from all over Serbia have gathered together in this village near Čačak. The competition involves approximately 80 flute players. The winner receives the title of the „Golden flute“. The festival also includes performances by folk dance ensembles, singing groups, and musicians playing from rarely seen old instruments. Number of participants reaches about 300 peoples. There will be an exhibit displaying old crafts, the workmanship of flute, knitters, embroiderers, weavers and traditional cooking recipes.

FESTIVAL VIOLINE „SEMENDRIINO ĆEMANE“ VIOLIN MUSIC FESTIVAL „SEMENDRIINO ĆEMANE“, SMEDEREVO

April, Since: 2011.

Organized by: MZ „Zlatno brdo“,

Smederevo

☎ +381 26 4610535

@ kontakt@sdcemane.rs

www.sdcmene.rs

Festival ima za cilj da kroz zvuke violine afirmiše i neguje tradicionalnu muziku kao i da ujedini muzičare bez obzira na etničku i versku pripadnost. Festival je takmičarskog karaktera.

The aim of the festival is to promote and cultivate traditional violin music and bring together musicians regardless of their ethnic or religious background. The festival is competitive.

FESTIVAL „ZVUCI GOLIJE, JAVORA I MUČNJA“, IVANJICA

May, Since: 1975.

Organized by: Cultural Center Ivanjica

☎ +381 32 661 087

@ domkultureivanjica@open.telekom.rs

www.domkultureivanjica.rs

Festival izvornih pevačkih grupa, svirača starih instrumenata, zdravičara i humorista. Festival of authentic singing groups, players of old instruments, toast proposers and humorists.

FESTIVAL „TANCUJ, TANCUJ...“, GLOŽAN / BAČKI PETROVAC

May, Since: 1970.

Organized by: Vojvodina Slovak Cultural Institute

☎ +381 21 545 570

@ office@slovackizavod.org.rs

www.slovackizavod.org.rs

Najmasovnija folklorna manifestacija vodanskih Slovaka. Cilj festivala je da doprinese očuvanju i unapređenju slovačkog folklor (igara, pesama, muzike i običaja). Učesnici dolaze iz svih mesta u Srbiji u kojima žive Slovaci i iz Republike Slovačke. The largest folk festival of the Slovak people living in Vojvodina. The aim of the festival is to help preserve the Slovak folklore (dance, songs, music and customs). The participants in the festival come from all Serbian towns and villages inhabited by Slovaks, as well as from the Republic of Slovakia.

VEF - VOKALNI ETNO FESTIVAL MLADIH / VEF – ETHNIC VOCAL MUSIC FESTIVAL, NEGOTIN

May, Since: 2014.

Organized by: NGO Nego

+381 63 800 63 95

kreativnoudruzenjenego@gmail.com

Posvećen mladima i tradicionalnoj pesmi ovaj festival je jedinstven u Srbiji. Takmičarskog je i internacionalnog karaktera i okuplja najkvalitetnije vokalne etno grupe iz Srbije i istočne Evrope, uz visokostručni žiri iz oblasti etnomuzikologije. Organizuje se svakog poslednjeg petka u maju mesecu, kada je takmičenje grupa, a prethodno večer održava se koncert prošlogodišnjeg pobednika festivala. Mladi imaju konačno gde da se takmiče i družu sa svojim vršnjacima u vokalnom muziciranju sa ili bez instrumentalne pratnje, baziranom na muzičkoj tradiciji. The festival is dedicated exclusively to young singers performing in vocal groups. This is a competitive and international festival, attracting the best Serbian and East European groups performing vocal folk music judged by a panel of most competent experts in ethnomusicology. The competition is organized on the last Friday in May. The night before the main event the winners from the last year give a concert. This festival provides a place for the young performers to meet and compete with their peers in vocal music based on tradition, with or without instrumental accompaniment.

VELIKI SABOR TRADICIONALNOG PEVANJA IZVIKA / A GREAT FESTIVAL OF TRADITIONAL IZVIKA SINGING, NOVA VAROŠ

July, Since: 2011

Organized by the Society for Preservation of Traditional Izvika Singing in Nova Varoš

@ predsednik@izvika.rs

www.izvika.rs

Centralni događaj u organizaciji Društva za negovanje tradicionalnog pevanja izvika iz Nove Varoši je Veliki sabor tradicionalnog pevanja iz vika, koji se od 2011. godine održava krajem jula u okviru „Zlatarresta“ sa podrškom Ministarstva kulture i informisanja RS i SO Nova Varoš. Sabor ima takmičarski karakter uz dodeljivanje nagrada pobjedničkim parovima, a pod nadzorom stručnih konsultanata iz oblasti etnomuzikologije, tokom pripreme i realizacije sabora. Tamičarski deo sabora se odvija u četiri kategorije: muškoj, ženskoj, dečjoj i mešovitim muško-ženskim parovima.

The main event organized by the Society for Preservation of Traditional Izvika Singing in Nova Varoš is a Great Festival of Traditional Izvika Singing that has been organized towards the end of July every year since 2011 as a part of „Zlatarresta“, with support of the Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia and local government in Nova Varoš. The festival is organized as

a competition and the winners receive awards. Preparation and realization of the festival are managed by expert consultants in the field of ethnomusicology. The competition is organized in four categories: male, female, junior and mixed male-female duets.

LEVAČKI SABOR / LEVAČ FESTIVAL, REKOVAC - KALENIĆ

August, Since: 1970.

Organized by: SO Rekovac

www.rekovac.rs/prodjoh-levac
-prodjoh-sumadiju

Centralni deo levačkog sabora narodnog stvaralaštva „Prođoh Levač, prođoh Šumadiju“ održava se u porti manastira Kalenić. Svake godine na saboru nastupa dvadesetak pevačkih i igračkih grupa, a tradicionalno se dodeljuju i priznanja za devojku sa najdužim pletenicama, najduže brkove, najbolje očuvanu narodnu nošnju, pripremu starih narodnih jela...

The main event of the Levač folk arts festival “Prođoh Levač, prođoh Šumadiju” takes place at the gate of the monastery Kalenić, where about two dozens of dance and singing groups perform every year. The festival also includes a competition for the girl with the longest braids, the man with the longest moustache, the best preserved traditional costume and the best prepared traditional dish.

GYÖNGYÖSBOKRÉTA AND DURINDÓ, VOJVODINA

June, Since: 1962. and 1977.

Organized by: Cultural associations of the Hungarians living in Vojvodina

Festivali mađarskog igračko-folklornog i muzičkog stvaralaštva Gyöngyösbokréta and Durindó su najveće smotere narodnih pesama i igre Mađara u Vojvodini. Festivali se istovremeno održavaju svake godine u drugom mestu Vojvodine sa većinskim mađarskim stanovništvom. U programu učestvuju grupe koje neguju izvornu mađarsku muziku i ansamblji koji neguju mađarski folklor. Posetioci ovih festivala, pored pesme, muzike i plesa, imaju priliku da vide dramatizovane narodne običaje i verovanja sa područja Vojvodine. Na festivalima se organizuju radionice narodnog stvaralaštva, vašar rukotvorina, izložbe fotografija...

The festivals of Hungarian folk dance and music Gyöngyösbokréta and Durindó are the biggest events dedicated to songs and dances of the Hungarians in Vojvodina. The festivals are held simultaneously in different towns across Vojvodina in which Hungarian communities live. The programme includes bands performing authentic Hungarian music and groups that preserve Hungarian folk dances. In addition to song, music and dance, the visitors can see a variety of folk customs from Vojvodina. The festivals also include traditional arts workshops, craft and photography exhibitions and much more.

FESTIVAL VLAŠKE MUZIKE „GERGINA” / FESTIVAL OF VLACH MUSIC „GERGINA”, NEGOTIN

April, Since: 2009.

Organized by: NGO Gergina

@ festival@gergina.org.rs

w www.gergina.org.rs

Na festivalu nastupaju izvođači vlaške pesme, instrumentalne muzike i igre iz Srbije i regiona. Cilj festivala je očuvanje tradicije, jezika i kulture Vlaha u Srbiji. Festival je takmičarskog karaktera.

A meeting of performers of the Vlach songs, instrumental music and dances from Serbia and the region. The aim of the festival is to preserve the tradition, language and culture of the Vlach people in Serbia. The festival is competitive.

SABOR FRULAŠA FRULA FESTIVAL, SOPOT

October, Since: 2006.

Organized by: Cultural Center Sopot and Serbian Orthodox Church Community Sopot

+ 381 11 8251 238

@ czksopot@gmail.com

w www.czksopot.org.rs

Cilj manifestacije je da sačuva od zaborava tradicionalno muziciranje na fruli. The aim of this event is to preserve the traditional frula music.

SABOR FRULAŠA „ŠKRIPIDERAM” / FRULA FESTIVAL „ŠKRIPIDERAM”, MALI IDOŠ

July, Since: 1996.

Organized by: Kulturno prosvetno društvo „Milivoje Omorac” / Cultural and Educational Society „Milivoje Omorac”

Cilj manifestacije je da sačuva od zaborava tradicionalno muziciranje na fruli.

The aim of this manifestation is to preserve and keep alive the tradition of frula music.

FESTIVAL DINARSKIH SRBA U VOJVODINI / FESTIVAL OF DINARA SERBS IN VOJVODINA, BAČKA TOPOLA

October, Since: 1993.

Organized by: Serbian Cultural Center „Vuk Karadžić”, Bačka Topola

+381 24 711 - 543

Festival duhovnog i materijalnog stvaralaštva dinarskih Srba u Vojvodini „Našem rodu i potomstvu” je najznačajnija kulturno-umetnička smotra, koja čuva i neguje duhovno i materijalno stvaralaštvo dinarskih Srba u Vojvodini. Na njemu učestvuju grupe pevača, igrača, svirača na tradicionalnim instrumentima i grupe koje neguju i prikazuju običaje starog kraja iz kojeg su se doselili u Vojvodinu.

The festival of spiritual and material cultural heritage of Dinara Serbs in Vojvodina “Našem rodu i potomstvu” is the most significant cultural and artistic festival that preserves the heritage of Dinara Serbs

in Vojvodina. It hosts groups of singers, dancers, musicians playing traditional instruments, as well as the groups that keep alive the customs of the old homeland from which they migrated to Vojvodina.

FESTIVAL KULTURE RUSINA I UKRAJINACA „CRVENA RUŽA” FESTIVAL OF RUTHENIAN AND UKRAINIAN CULTURE „CRVENA RUŽA”, RUSKI KRSTUR

June, Since: 1961.

Organized by: Cultural Center Ruski Krstur

+381 25 703 357

@ kerestur@open.telekom.rs

Muzičko-folklorna manifestacija Rusina i Ukrajinaca u Vojvodini. Festival u svom programu sadrži izložbe, smotru vokalno-instrumentalnih grupa, smotru novih kompozicija u narodnom i zabavnom duhu, muzičko-folklornu manifestaciju dece, susret folklornih ansambala koji neguju rusinsku i ukrajinsku kulturu.

Folk music and dance festival of the Ruthenians and Ukrainians living in Vojvodina. The festival includes exhibitions, performances of vocal and instrumental bands, contemporary compositions based on the folk tradition, music and dance events for children, and provides a meeting place for all folk ensembles performing Ruthenian and Ukrainian music.

FESTIVAL „SUSRETI U PIVNIČKOM POLJU”, PIVNICE – BAČKA PALANKA

May, Since: 1965.

Organized by: KUD „Pivnice”

+381 21 545 570

@ office@slovackizavod.org.rs

w www.slovackizavod.org.rs

Ovo je najstariji muzički festival vojvodanskih Slovaka, čiji značaj se ogleda u očuvanju slovačke autentične muzike i nošnje, kroz sakupljanje starih slovačkih narodnih pesama iz svih delova Vojvodine. This is one of the oldest music festivals of Slovakian people from Hungary, which importance can be seen in preserving the authentic Slovakian music and costumes, through the gathering of the old Slovakian folk songs from all parts of Vojvodina.

FESTIVAL „CRNOREČJE U PESMI I IGRI”, BOLJEVAC

June, Since 1971.

Organized by: TO Boljevac

@ toboljevac@open.telekom.rs

w www.boljevac.org.rs

U podnožju planine Rtanj, u gradiću Boljevcu, održava se Međunarodni festival stvaralaštva „Crnorečje u pesmi i igri” koji gaji tradiciju narodnog folklora i stare običaje. Festival prikazuje tradicionalnu kulturnu baštinu svake godine drugog vikenda u junu. U folklornim igrama, pesmama i svirkama prepliću se

Izvika singers Tomka Paunović and Dragica Žunić, festival Retnik, Belgrade, 2015 (photo: Predrag Todorović)

etno-kulturni slojevi različitog porekla i starine. Na festivalu se prikazuju i običaji koji potiču od ritualizovanog i raskošno simbolizovane magije.

At the foot of the Rtanj mountain, in the town of Boljevac, there is an international festival dedicated to folk arts and tradition – “Crnorečje u pesmi i igri”. The festival takes place on the second weekend in June. The folk dance, songs and music performed in the festival cover a variety of different ethnic and cultural traditions. The festival also showcases the customs originating from highly ritualized forms of magical practice.

FESTIVAL MARIJANSKOG PUČKOG PJEVANJA / MARIAN FOLK SONG FESTIVAL, BAČKI MONOŠTOR

July, Since: 2008.

Organized by: KUD „Bodrog”

☎ +381 25 807 578

@ bmbodrog@gmail.com

f facebook.com/KUD Bodrog

Festival okuplja pjevačke skupine hrvatskih kulturnih društava i crkvene zborove Bačke i Srijema. Na festivalu je vidljiv spoj tradicijskog pučkog pjevanja, nošnje i običaja Hrvata, kako Šokaca tako i Bunjevac s ovih prostora. Festival nema natjecateljski karakter.

This festival is a meeting place for the singing groups from local Croatian cultural societies and church choirs in Bačka and Srem. The festival presents

traditional folk singing, clothing and customs of the Croats, both Šokci and Bunjevci, living in this area. The festival is not competitive.

FESTIVAL INSTRUMENTALNE TRADICIJE BALKANA / FESTIVAL OF THE BALKAN INSTRUMENTAL TRADITIONS, GR LJAN / ZAJEČAR

August, Since: 1978.

Organized by: MŽ Grljan and CEKIT

☎ Tel +381 19 441 138

@ turizam@cekit.rs

w www.cekit.rs

U mestu Grljanu kod Zaječara od 1978. godine održava se Sabor frulaša, koji je tokom godina prerastao u Međunarodni festival instrumentalne tradicije. Na ovom festivalu se dodeljuje majstorsko pismo najboljem izvodacu na tradicionalnim instrumentima. Festivalu pretihode jednonedeljne radionice na kojima vrsni poznavaoци sviranja na tradicionalnim instrumentima prenose svoje znanje zainteresovanim učesnicima.

This manifestation in Grljan near Zaječar started back in 1978 as a frula festival. Over the years it has grown into an international festival of instrumental music traditions. The best performers on traditional instruments receive a master's certificate. In the week before

the festival, a series of workshops are organized in which the best players of traditional instruments share their knowledge with eager students.

SABOR „BEZ IZVORA NEMA VODE”, FESTIVAL „BEZ IZVORA NEMA VODE”, ROŽANSTVO - ZLATIBOR

August, Since: 2004.

Organized by: KSC Čajetina, MŽ Rožanstvo and NGO „Zmajevac”

Rožanstvo

☎ Tel: +381 31 841 646

@ zlatibor@zlatibor.org.rs

w www.zlatibor.org.rs

Sabor izvorne narodne pesme „Bez izvora nema vode” predstavlja takmičenje u tradicionalnom pevanju „izvika”. Ovaj stari vokalni oblik nalazi se na Listi elemenata nematerijalnog kulturnog nasleđa Republike Srbije. Iz godine u godinu povećava se broj gostiju koji uživaju u izvornoj pesmi i teže očuvanju duha zlatiborskog kraja (zapadna Srbija).

The festival of authentic folk song „Bez izvora nema vode” is a competition in traditional singing technique known as “izvik”. This ancient vocal form has been included in the UNESCO intangible cultural heritage list. The number of guests who enjoy these traditional songs and strive to preserve the heritage of the Zlatibor region (western Serbia) is growing steadily every year.

FESTIVAL IZVORNE SRPSKE PESME FESTIVAL OF AUTHENTIC SERBIAN SONGS, PRILIKE - IVANJICA

August, Since: 2003.

Organized by: MŽ Prilike and Cultural Center Ivanjica

☎ +381 32 661 087

@ domkultureivanjica@open.telekom.rs

w www.domkultureivanjica.rs /prilike.html

Na Festivalu nastupaju muške i ženske pevačke grupe iz Srbije i regiona. Festival je takmičarskog karaktera.

This festival hosts male and female singing groups coming from Serbia and the region. The festival is competitive.

FESTIVAL FOLKLORNIH TRADICIJA VOJVODINE FESTIVAL OF FOLK TRADITIONS OF VOJVODINA, VRBAS

September, Since: 1979.

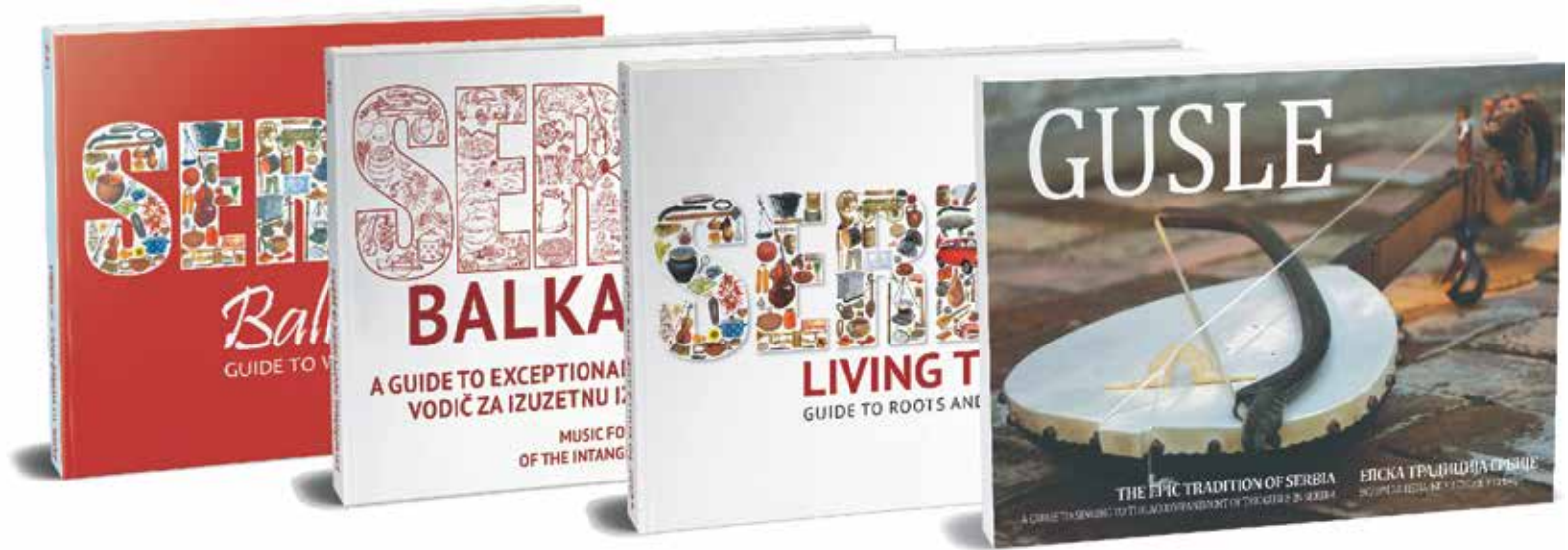
Organized by: Cultural Center Vrbas

☎ +381 21 706 054

@ info@kcvrbas.org

w www.kcvrbas.org

Reprezentativna manifestacija izvorne igre, običaja, instrumenata, solista, zdravničara itd. U dva festivalska dana nastupa 30 do 40 različitih ansambala, sa celokupnim bogatstvom narodnog stvaralačkog duha i umeća. Izvodaci

In 2015, 2016, 2018 and 2020 World Music Association of Serbia published four guides on Serbian and English language in order to present Serbia on WOMEX. These guides include various information about Serbian roots music and world music scene. You can download them on the following link: www.worldmusic.org.rs in the Vodič/Guide

prethodno prolaze opštinske i regionalne selekcije.

The festival presents traditional dances, customs, instruments, soloists, toast masters, etc. During the two days of the festival some 30 to 40 groups showcase the riches of the folk arts and skills. To qualify for the festival the performers must win in the local municipal and regional competitions.

SABOR GAJDAŠA BALKANSKIH ZEMALJA BALKAN BAGPIPES FESTIVAL, SVRLJIG

August, Since: 2007.

**Organized by: Centar za turizam,
kulturu i sport Svrlijig**

 www.kcsvrlijig.rs/sabor-gajdasa

Sabor se organizuje u saradnji sa Muzičološkim institutom Srpske akademije nauka i umetnosti, Katedrom za etnomuzikologiju Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu, Etno-kulturološkom radionicom Svrlijig, Srpskim etnomuzikološkim društvom, Savezom amatera Srbije i dr. Osnovni cilj manifestacije da sačuva ovaj stari muzički instrument, prezentuje i sačuva još uvek nezabeležana narodna kola i podstakne mlade stvaraoce – gajdaše.

This festival is organized in cooperation with the Institute of Musicology of the Serbian Academy of Sciences and Arts, Department of Ethnomusicology

of the Faculty of Music in Belgrade, Ethnic Culture Workshop in Svrlijig, Serbian Ethnomusicological Society, the Association of Amateurs of Serbia and other institutions. The aim of the festival is to preserve this old musical instrument, present yet unrecorded folk dances and encourage young musicians playing this instrument.

SABOR NARODNOG STVARALAŠTVA SRBIJE SERBIAN FOLK ARTS FESTIVAL, SERBIAN CITIES

October, Since: 1972.

**Organized by:
Association of Amateurs of Serbia**

 +381 11 30 36 092

Ovaj sabor je najvažnija i najprestižnija manifestacija izvornog narodnog stvaralaštva i tradicionalne kulture u Srbiji. To je nacionalna, sveobuhvatna i završna smotra izvornog stvaralaštva u oblasti igre, pesme, svirke, nošnje i običaja, na kojoj se predstavljaju najbolji, odabrani tokom godine, na regionalnim i pokrajinskim saborima narodnog stvaralaštva.

This festival is the most important and most prestigious event showcasing authentic folk arts and traditional culture in Serbia. It is a national, all encompassing and the final annual presentation of the highest achievements,

including dance, song, music, folk costumes and customs, and the best performers selected throughout the year in the regional and local festivals.

FESTIVAL TAMBURAŠKIH ORKESTARA SRBIJE / FESTIVAL OF TAMBURICA ORCHESTRAS OF SERBIA, RUMA

October, Since: 1989.

**Organized by: Cultural Centre Ruma
and the Association of Amateurs of
Serbia**

 +381 22 474-289

 info@kcruma.co.rs

 www.kcruma.co.rs

Svake godine, u dve festivalske večeri, učestvuju desetak velikih tamburaških orkestara iz Srbije i regiona.

About a dozen of large tamburica orchestras from Serbia and the region come here every year to play the two festival evenings.

FESTIVAL „BIŠERNICA JANIKE BALAZA”, NOVI SAD

October, Since: 2001.

**Organized by: NGO
„Tamburica Janike Balaža”**

 + 381 21 520-335

 udrjbalaza@gmail.com

 www.janikinitamburasi.com
Međunarodni festival malih tamburaških orkestara „Bišernica Janike Balaža” ima za cilj očuvanje tamburaške baštine i svega onoga što je Janika Balaž ostavio tamburašima u amanet. Na festivalu učestvuju tamburaški orkestri iz Srbije i regiona.

The international festival of small tamburica orchestras „Bišernica Janike Balaža” aims to preserve the heritage of tamburica music and the legacy of great tamburica player Janika Balaž. The festival hosts tamburica orchestras from Serbia and the region.

FESTIVAL SANDŽAČKE SEVDALINKE SANDŽAK FESTIVAL OF SEVDALNIKA SONGS, NOVI PAZAR

November, Since: 2011.

**Organized by: Bosniak National
Council**

 + 381 20 315 608

 glavni.ured@bnv.org.rs

 www.bnv.org.rs

Festival ima za cilj očuvanje i promociju sandžačke sevdalinke kao međunarodno priznate kulturne baštine.

The aim of the festival is to cultivate and promote sevdalinka songs, internationally recognized as the cultural heritage of Sandžak.

Lenhard Tapes and Tijana Stanković. Photo of the performance within the exhibition of Zoran Nastovski "Mandala and the Cross / Across the Visible", Salon 77, Niš, 2021. Author of the photo: Vladimir Opsenica.

WORLD MUSIC FESTIVALS

GUČA TRUMPET FESTIVAL
Dragačevo's Brass Bands Festival, August, Since: 1961.
Center for culture, sport and tourism of the municipality of Lučani

✉ Trg Slobode bb
32230 Guča, Serbia
☎ +381 32 854 110
🌐 www.saborguca.com
🌐 www.gucasabor.com

NIŠVILLE NIŠVILLE JAZZ FESTIVAL, NIŠ
International Jazz Festival
August, Since: 1995.
Nišville Production

✉ Bulevar dr Zorana Đinđića 58a
18000 Niš, Serbia
☎ +381 18 235 161
@ nisville@nisville.com
🌐 www.nisville.com

KARUSEL, ČAČAK
Festival ambijentalne i etno muzike, July, Since: 2009.
@ dule_darijevic@hotmail.com
🌐 www.karuselfest.org

ETHNO.COM PANČEVO
Traditional and World Music Festival, September, Since: 2003.

Kulturni Centar Pančevo
✉ ul. Vojvode Živojina Mišića
26000 Pančevo, Serbia
☎ +381 13 346 579
@ pr.kcp@3dnet.rs
🌐 www.kulturnicentarpancevo.rs

ZEMAN, NOVI PAZAR
World Music Festival
August, Since 2018
Kulturni centar Novi Pazar
@ zemanfest@gmail.com
🌐 www.zemanfest.com

ESTAM, KRAGUJEVAC
World Music Festival
December, Since 2018
SKC Kragujevac
@ muzika@skckg.com
🌐 skckg.com

DOMBOS FEST, MALI IĐOŠ
International World Music festival, July, Since: 2001.

✉ Ispod Brda 1
24321 Mali Idoš
☎ +381 24 730 020
@ dombos@dombosfest.org
🌐 www.dombosfest.org

ETNOFEST, SUBOTICA, PALIĆ
etnofest.org
International World Music Festival, June, Since: 2004. *Etnofest – World Culture Association*
✉ Horgoški put bb (P.O. box 17)
24413 Palić, Serbia
☎ +381 600 300 624
@ info@etnofest.org
🌐 www.etnofest.org

MALOMFESZTIVÁL, OROM
Alternative, fusion, world etc.
August, since 2014.
@ wemsical.serbia@gmail.com
🌐 www.malomfesztival.com

CUBANERO SALSA FESTIVAL, NOVI SAD
International Salsa Festival, May, Since: 2008.

Allegro Dance Center
✉ Trg Marije Trandafil 14
21000 Novi Sad, Serbia
☎ +381 60 600 30 30
@ mail@allegrodance.info
🌐 www.cubanero.net

ETNOKAMP AND FENOK, KIKINDA
Dance, Traditional and World Music Camp and Festival, July, Since: 2002.
@ guslekikinda@gmail.com

GUITAR ART FESTIVAL, BELGRADE
International Guitar Festival, March, Since: 2000.
@ info@gaf.rs
🌐 www.gaf.rs

ETHNO FUSION FEST, Belgrade
International World Music Festival, June, Since: 2008.
Žejevijski centar za kulturu i umetnost
✉ ul. Maršala Birjuzova 19
11000 Belgrade, Serbia
☎ +381 65 200 45 25
@ ethnofusionfest@gmail.com
🌐 www.ethnofusionfest.com

INTERNATIONAL BELGRADE TANGO FESTIVAL, BELGRADE
Including: Tango show, nights of milongas, workshops, November, Since: 2004.
Belgrade Tango Association
✉ ul. Mate Jerkovića 6
11000 Belgrade, Serbia
☎ +381 63 249 946
@ info@beltango.com
🌐 www.bta.org.rs

Belgrade, Serbia

ringring.rs
@todomundoworldmusicfestival

ETNOFEST .ORG

WORLD MUSIC FESTIVAL

Lake Palić, Serbia

etnofest.org

KÜSTENDORF

KUSTENDORF
DRVENGRAD, M.GORA

Film and Music Festival,
January, Since: 2008.

@ rastaint@gmail.com
w www.kustendorf-filmandmusicfestival.org

HAVANA en BELGRADO!

HAVANA EN BELGRADO,
BELGRADE

Festival of Cuban music and dance,
November, Since: 2011.

NGO Havana Belgrado
w www.havanabelgrado.com

TODO MUNDO, BELGRADE

International World
Music Festival,
Autumn, Since: 2012.

Ring Ring

+381 63 365 783
@ bojan.ringring@gmail.com
w www.ringring.rs

CROSSOVER MUSICFEST

CROSSOVER MUSICFEST

July, Since 2019
Loznica

w www.crossovermusicfest.com

WORLD OF MUSIC FEST,
SIROGOJNO - MUSEUM
OLD VILLAGE

Traditional and World Music Fest
August, Since: 2011.

w www.sirogojno.rs

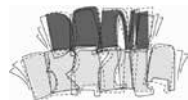

SERBIA WORLD
MUSIC FESTIVAL.

TAKOVO - GORNJI MILANOVAC

International World Music Festival,
April, Since: 2009.

+381 60 516 00 07
@ info@serbiamusicfestival.com
w www.serbiamusicfestival.com

DANI BRAZILA, NOVI SAD

Samba Carnival
August, Since: 2010.

NGO Artkor

ul. Radnička 14
21000 Novi Sad, Serbia
+381 21 431 891
@ office@danibrazila.org
w www.danibrazila.org

LABELS

PGP RTS
(EX PGP RTB)

Produkcija gramofonskih ploča
- Radio televizije Srbije

w www.rts.rs

MULTIMEDIA MUSIC

Managing Director MD:
Rodoljub Stojanović:

@ rodoljub.stojanovic@
multimedia-music.com
w www.multimedia-music.com

MASCOM
RECORDS

@ records@mascom.rs
w www.mascom.rs

Wmas
RECORDS
WMAS RECORDS

@ etnoumlje@gmail.com
w www.worldmusic.org.rs

AMMONITE RECORDS

@ ammonite.records@gmail.com
w www.ammonite.co.rs

LAMP SHADE MEDIA

@ info@lampshadedia.rs
w www.lampshadedia.com

ODLIČAN HRČAK

@ wpshower@gmail.com
w www.odlicanhrcak.com

MANAGEMENT & BOOKING, INSTITUTIONS & ASSOCIATIONS

Interest: World Music

- ✉ ul. Save Kovačevića 2/4
35000 Jagodina, Serbia
- ☎ +381 35 251 012
- @ etnoumlje@gmail.com
- www.worldmusic.org.rs

*ring
ring*

RING RING

Interest: World Music etc.

- ☎ +381 63 365 783
- @ bojan.ringring@gmail.com
- www.ringring.rs

**WMAS
BOOKING**

WMAS Booking

INTEREST: WORLD MUSIC

Marija Vitas

- ☎ +381 62 552 120
- @ etnoumlje.urednik@gmail.com

**ADZNM
GUSLE**

Interest: Dance, traditional
and World Music

- ✉ ul. dr Zorana Đinđića 2
23300 Kikinda, Serbia
- ☎ +381 230 400 560
- ☎ +381 230 402 560
- @ guslekikinda@gmail.com

BALKAN CULTURE HERITAGE

Interest: World Music

- ✉ ul. Kralja Milana 2
(Vukova zadužbina)
11000 Belgrade, Serbia
- @ info@bojananikolic.rs
- www.bojananikolic.rs

**CENTAR ZA
ETNOMUZIKOLOŠKE
DELATNOSTI**

Interest:
Ethnomusicology

- # centar-za-etnomuzikoloske-delatnosti
- etnomuzikoloske.delatnosti@gmail.com

**INSTITUTE OF
MUSICOLOGY OF THE
SERBIAN ACADEMY OF
SCIENCES AND ARTS**

- ✉ ul. Knez Mihailova 35
11000 Belgrade, Serbia
- ☎ +381 11 26 39 033
- @ musicinst@music.sanu.ac.rs
- www.music.sanu.ac.rs

BELGRADE TANGO ASSOCIATION

Interest: Tango

- ✉ ul. Mate Jerkovića 6
11000 Belgrade, Serbia
- ☎ +381 63 338 973
- @ info@beltango.com
- www.bta.org.rs

MULTIKULTIVATOR

Interest: World Music etc.

- @ vladimirdj@gmail.com
- www.multikultivator.org.rs

LONGPLAY ▶ **LONG
PLAY**

Interest: Concert Agency

- ✉ ul. Majke Jevrosime 42/19
11000 Belgrade, Serbia
- ☎ +381 11 3223 558
- @ infolongplay@gmail.com
- www.longplay.rs

**SERBIAN ETHNOMUSICOLOGICAL
SOCIETY**

- ✉ ul. Nehruova 105
11000 Belgrade, Serbia
- ☎ +381 11 26 43 598
- @ mira.zakic@gmail.com

**CENTER FOR
INTANGIBLE
CULTURAL
HERITAGE OF SERBIA**

ETHNOGRAPHIC MUSEUM
IN BELGRADE

- ✉ Studentski trg 13
11000 Belgrade, Serbia
- ☎ +381 11 32 81 888
- @ info@etnografskimuzej.rs
- www.etnografskimuzej.rs

PROMOTERS AND JOURNALISTS

ALEKSANDAR NIKOLIĆ

Tango promoter, bandoneonist

- Co. *Belgrade Tango Association*
- Co. *Beltango Quinteto*
- ✉ ul. Mate Jerkovića 6, Belgrade, Serbia
- ☎ +381 63 338 973
- @ info@beltango.com
- W www.bta.org.rs

BOJAN ĐORĐEVIĆ

World music promoter and manager,
radio DJ, journalist

- Co. *Ring Ring*
- Co. *Radio Belgrade 3*
- Co. Magazine Etnoumlje
- Co. World Music Charts Europe, member
- Co. Balkan World Music Chart, member
- ☎ +381 63 365 783
- @ bojan.ringring@gmail.com
- W www.ringring.rs

VLADIMIR ĐORĐEVIĆ

World music promoter

- Co. Multikultivator
- @ vladimirdj@gmail.com
- W www.multikultivator.org.rs

MARIJA VITAS

Ethnomusicologist, journalist and a
world music promoter

- Co. World Music Association of Serbia
- Co. Magazine Etnoumlje, editor
- Co. Balkan World Music Chart, editor
- Co. Transglobal WM Chart, member
- @ etnoumlje.urednik@gmail.com

HORVÁTH LÁSZLÓ

World Music Promoter and Manager

- Co. X Produkció
- Co. Fono
- Co. Dombos Fest
- ✉ Bartok Bela ut 92-94/A,
115 Budapest, Hungary
- ☎ +361 365 16 12
- @ folkeuro@axelero.hu

SAŠA IGNJATOVIĆ

Samba promoter, musician

- Co. Dani Brasila, NGO Artkor
- ✉ Radnička 14, 21000 Novi Sad, Serbia
- @ sashai@nspoint.net
- W www.danibrasila.org

IVANA KOMADINA

Music editor, musicologist,
journalist and a music critic

- Co. Radio Belgrade 2
- Co. World Music Charts Europe, member
- @ ikom@sezam.net

IVANA LJUBINKOVIĆ

Ethnomusicologist, journalist, music
critic

- Co. Classically Radio
- Co. Magazine Etnoumlje
- @ ivana.ljubinkovic@gmail.com

JULIJANA BAŠTIĆ

Ethnomusicologist, journalist

- @ julijanaj88@yahoo.com
- Co. Magazine Etnoumlje

MIRJANA RAIĆ TEPIĆ

Ethnomusicologist, music critic

- @ mirjana.raic@yahoo.com
- Co. Magazine Etnoumlje

DEJAN VUJINOVIĆ

World music promoter

- Co. Etnofest – World Culture Association
- Co. Magazine Etnoumlje
- Co. Balkan World Music Chart, member
- ✉ Horgoški put bb (P.O. box 17)
24413 Palić, Serbia, +381 600 300 624
- @ info@etnofest.org
- W www.etnofest.org

NIKOLA GLAVINIĆ

Music editor and journalist

- Co. Radio Novi Sad
- Co. Magazine Etnoumlje
- Co. Balkan World Music Chart, member
- @ glavinik@yahoo.com

OLIVER ĐORĐEVIĆ

World music promoter and publicist

- Co. World Music Association of Serbia
- Co. Magazine Etnoumlje
- Co. Balkan World Music Chart, member
- ✉ ul. Save Kovačevića 2/4,
35000 Jagodina, Serbia
- @ etnoumlje@gmail.com
- W www.worldmusic.org.rs

VOJA MALEŠEV

World music promoter

- Co. Pocket Globe
- @ voksterovski@gmail.com

RADIO AND INTERNET SHOWS

RTS RADIO PLETENICA

Digital Radio Channel
www.rts.rs # radio-pletenica

OD ZLATA JABUKA

Radio Show
Radio Belgrade 2
from Monday to Friday, 11:00 a.m.
Podcast: www.rts.rs # od zlata jabuka

DISCO 3000

Radio Belgrade 3
Tuesdays, 10:45 p.m.
Podcast: www.rts.rs # disco 3000

PUT SVILE

Radio Belgrade 2
Sundays, 1:00 p.m.
www.rts.rs # put svile

MUZIKA SVETA

Radio Belgrade 3
Saturday, 11:10 p.m.
www.rts.rs # muzika sveta

ETNIKA

Radio Belgrade 1
Thursday, 11 p.m.
www.rts.rs # etnika

The project “Serbia at WOMEX 2020–2021” and the realization of this publication were supported by

Пројекат Србија на WOMEX–у 2020–2021 и реализацију ове публикације подржали су:

Republic of Serbia
Ministry of Culture and Information

Република Србија
Министарство културе и информисања

**SERBIA
CREATES
MUSIC**

serbiacreates.rs

O·F·P·S

Organizacija proizvođača
fonograma Srbije

SERBIA CREATES

**SERBIA
CREATES** ↗

- ↗ Serbia Creates is a national platform founded with the idea to support and develop the values of contemporary Serbia – creativity, innovation and originality. This new concept aims to recognize, affirm and highlight the creativity and success in the areas covered by the knowledge-based economy.
- ↗ The platform promotes the highest values – authenticity, cultural diversity, excellence, trust and openness – relying primarily on creative heroes and „icons“, exceptional people who inspire with their achievements, share enthusiasm and commitment to their creativity and research.
- ↗ The concept of Serbia Creates emphasizes the importance of creative industries, science and knowledge-based economy, supports artists and creators to enter the international scene, and presents Serbia as a country of people who are creative, innovative, persistent, reliable and determined.
- ↗ The platform is part of a broader initiative by RS Prime Minister Ana Brnabic to initiate measures to change the legal, business and social environment in Serbia in direct cooperation with artists and innovators, as well as the creative sector in general, in order to support the development of existing and new initiatives in areas of innovation, creative industries and artistic creation.

СРБИЈА СТВАРА

**СРБИЈА
СТВАРА** ↗

- ↗ Србија Ствара је национална платформа основана са идејом да подржи и развија вредности савремене Србије – креативност, иновативност и оригиналност. Овај нови концепт има за циљ да препозна, афирмише и истакне уметничко и свако креативно стваралаштво и успех у области обухваћеним економијом заснованом на знању.
- ↗ Платформа промовише највише вредности – аутентичност, културну разноликост, изврсност, поверење и отвореност – ослањајући се првенствено на креативне хероје и „иконе“, изузетне особе које инспиришу својим достигнућима, деле ентузијазам и посвећеност свом стваралаштву и истраживању.
- ↗ Кроз концепт Србија Ствара истиче се важност креативних индустрија, науке и економије засноване на знању, пружа се подршка уметницима и ствараоцима да излазе на међународну сцену, а Србија се приказује као земља људи који су креативни, иновативни, упорни, поуздани и истрајни.
- ↗ Платформа је део шире иницијативе председнице Владе Републике Србије Ане Брнабић да у непосредној сарадњи са уметницима и иноваторима, као и креативним сектором уопште, иницира мере за измену правно-пословног и друштвеног окружења у Србији у циљу подршке развоју постојећих и настајању нових иницијатива областима иновација, креативних индустрија и уметничког стваралаштва.

ABOUT THE PUBLISHER

World Music Association of Serbia is non-profit organization established in 2000 and it gathers admirers of roots and world music. The association has initiated various actions so far, in order to affirm, popularize world/ethno music in Serbia and presentations of the local traditional and world music abroad. The most significant activities and projects of this association are:

ETNOUMLJE MAGAZINE

In 2007, we launched a magazine, where we publish reviews, reports, interviews, essays, travelogues ... The focus is on the musical life of Serbia, the Balkans, southern and eastern Europe. From 2018, there is also a section Magazin Etnoumlje on our portal.

WEB PORTAL

The activities of the Association have been visible on our portal since 2012. In addition to the online version of the Etnoumlje Magazine and the News section, there are numerous other sections: WMAS Records, Register of Artists and Bands from Serbia, Award, Balkan Chart, Festivals...

WMAS RECORDS

In 2007, the Association founded the WMAS Records label, with the idea of marketing world music from Serbia through physical and digital releases. To date, we have published over 30 releases, covering a wide field, from traditional music to ethno-jazz and contemporary tendencies.

PROMOTIONS ABROAD

Since 2015, with the support of the Ministry of Culture and Information, we have been present at WOMEX, where we exhibit a variety of material. In addition, our latest projects, aimed at introducing the foreign audience to the cultural scene of Serbia, relate to exhibitions intended for diplomatic missions.

BALKAN CHART

The Balkan World Music Chart panel was launched in 2019 with the idea of promoting Balkan music. We publish quarterly lists and an annual one. Panel members come from different countries. We are looking forward to new members, as well as cooperation with radio stations.

AWARD

The Vojin Mališa Draškoci Statuette is an award established in 2013. This is also the way of encouraging the world music genre in Serbia, by rewarding the artists who are, among other things, inspired by traditional music.

REPRESENTATIVE ASSOCIATION

In 2019, the Association was granted the state status of representativeness for the area of intangible cultural heritage. The tasks of representativeness include granting the status of Expert in Culture and proposing candidates for the Cultural Experts for top contribution to national culture accolade.

DIGITAL ARCHIVE

Since 2012, the Association has been collecting phonograms, videos, photographs, printed and handwritten archives, which relate to world music heirdom in Serbia. Along with the collection of material, its digitization, processing and signing are also performed.

The association cooperates with many institutions and associations in Serbia and Europe. We invite musicians, musicologists, ethnomusicologists, promoters, discographers, journalists and others whose profession is in any way related to traditional and world music, as well as music admirers, to join us.

More info: worldmusic.org.rs

This publication has been realized exclusively for promotion of **Serbia at The World Music Expo Womex 2021-2022** and other promotions of Serbia roots and world music abroad. NOT FOR SALE! / Ова публикација је реализована за потребе представљања Србије на **The World Music Expo WOMEX 2021-2022** и осталих представљања традиционалне и world music из Србије у иностранству. НИЈЕ ЗА ПРОДАЈУ!

The project Serbia at Womex was supported by **The Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia** / Пројекат **Србија на WOMEX-у** подржало је **Министарство културе и информисања Републике Србије**. The project Serbia at Womex was supported by **Serbia Creates**, the National Platform for Creatives Industries, Initiated by the Prime Minister of the Republic of Serbia / Пројекат **Србија на WOMEX-у** подржала је национална платформа за креативне индустрије **Србија ствара**, иницирана од стране председнице Владе Републике Србије

Published by

World Music Association of Serbia

worldmusic.org.rs

ISBN 978-86-89607-36-9

COBISS.SR-ID 52778249

Includes Audio CD: WMAS CD 301

